

*Backaplan- gestaltning av två
bostadsnära parker inom DP3*

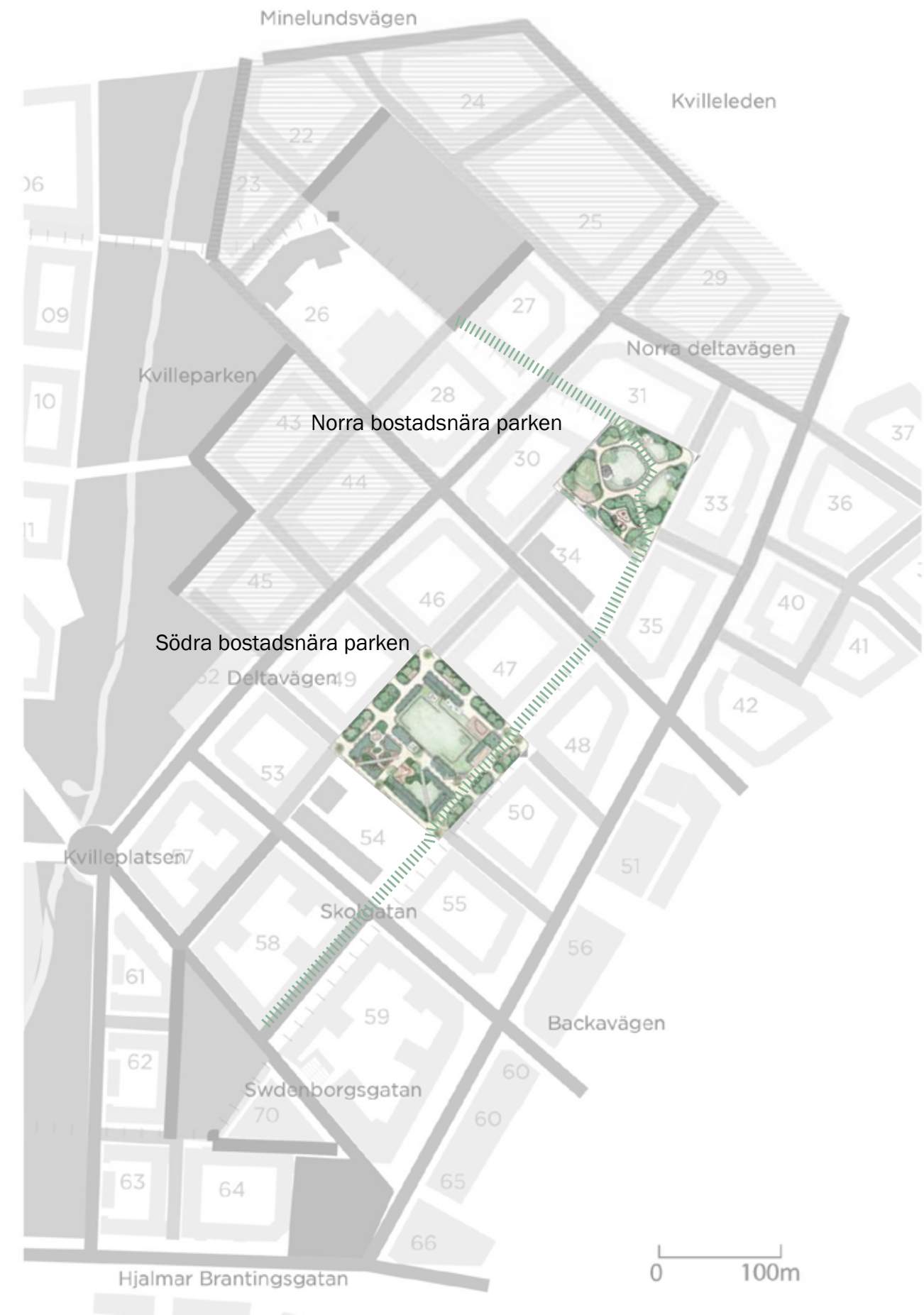

Bakgrund

Backaplan ska omvandlas till en tät och grön stadsdel med en god livsmiljö som Hisingens centrum och en del av innerstaden. Planeringen baseras på Vision Älvstaden och Planprogram för Backaplan som beslutades av Byggnadsnämnden våren 2019. Parkgestaltningen som presenteras i den här handlingen tas fram under arbetet med detaljplan 3, DP3, och ingår i grönstrukturen som utarbetades i planprogrammet. Gestaltningen svarar mot de effektmål och nyttor som har definierats av huvudprogrammet för Backaplan, bland annat att parkerna inom stadsdelen ska ha olika identiteter och att de ska bidra med ekosystemtjänster av flera slag.

Ett kvalitetsprogram har tagits fram under planarbetet och det beskriver de kvaliteter som allmän plats ska ha. Parallellt med gestaltningen av parkerna utarbetas ett gestaltningsprogram för gatorna inom Backaplan och det promenadstråk som ska sträcka sig genom stadsdelen. För att uppnå en god helhetsmiljö har samordning skett under gestaltningsprocesserna och det behövs fortsatt samordning i kommande steg.

De här två parkerna ingår i kategorin bostadsnära parker enligt Göteborgs grönplan och ska innehålla sociotopvärdena vila, mötesplats, grön oas, samt ett varierat växt- och djurliv. De ska främst tillgodose behov hos det stora antalet boende i det framtida Backaplan, men behöver även nyttjas av intilliggande förskolor samt kunna ta hand om skyfallsvatten.

Orienteringsfigur

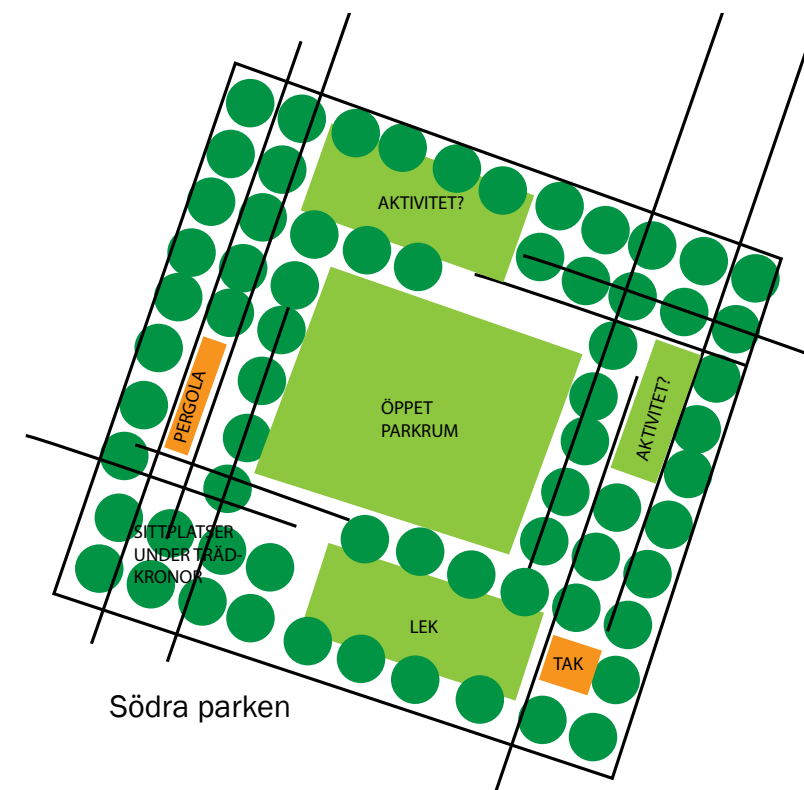
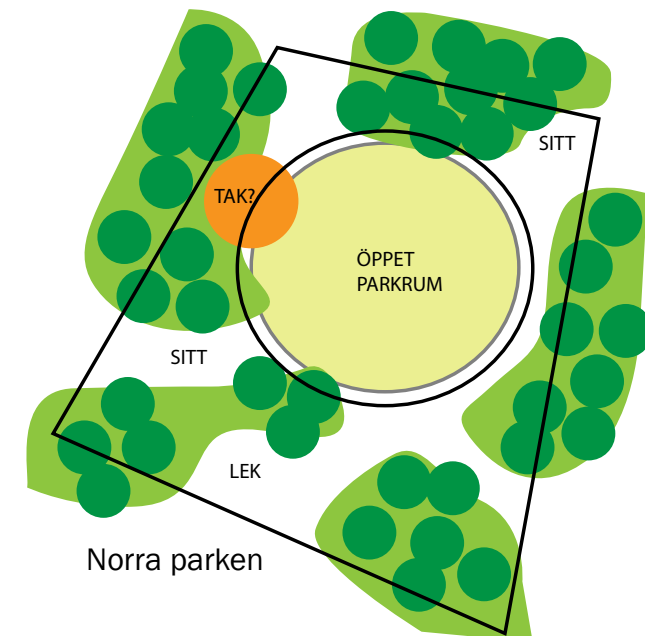
Koncept

Inspiration till parkerna hämtats från två helt olika landskapskaraktärer som båda återfinns inom Backaplanens närområde. Parkerna kontrasterar och kompletterar varandra för att tillsammans med promenadstråket bilda en intressant och varierande helhet. Parkernas olika karaktärer bidrar till att stärka en unik identitet på kvartersnivå och underlättar orienteringen i den nya stadsdelen.

Den södra parken utgår från den organiserade, uppstrukturerade stadsväven och rutnätsstadens logik. På klassiskt manér definieras parkens rum av rätlinjiga alléer och planteringar. De bildar en robust och lättöverskådlig struktur som ramar in parkens olika funktioner.

I den norra parken är snarare naturen den främsta inspirationskällan. Arödsbergets lummighet och skärgårdslandskapets oregelbundenhet har omtolkats till en mer organiskt formad park. Istället för tydliga trädrader är vegetationen här flerskiktad och påminner om naturliga växtsamhällen, och marken är mjukt böljande med låga kullar och flacka dalar.

Båda parkerna strävar efter en tydlig gräns mot omgivande gator såväl som mot anslutande skola och förskola, men bjuder in och interagerar med promenadstråket genom tydliga siktlinjer och gångstråk och återkommande element.

Tidiga konceptskisser

Brukare och deras behov

Parkerna kommer nyttjas av brukare i olika åldrar, i olika skeden i livet, med olika bakgrund och behov. Det är därför viktigt att det finns multifunktionella ytor som kan användas på flera olika sätt och under skilda tider på dygnet och under året. Barn och äldre förväntas använda parkerna i hög grad. Därför är det av stor vikt att beakta deras perspektiv och att skapa tillgängliga platser för dessa grupper. Det ska finnas både lugna och mer aktiva rum. Rum där man kan få synas och spela ut. Rum i periferin där man kan sitta i stillhet och betrakta något som händer utan att känna press på att själv delta.

Multifunktionella ytor kan vara en stor, oprogrammerad gräsplan som inbjuder till både picknick och bollsport. En gradäng kan ta upp en höjdskillnad, och samtidigt fungera som ett träningsredskap och en sittplats. Trivsamma miljöer vid lekytor med bänkar och bord bjuder in människor av olika åldrar att vistas på samma yta för socialt umgänge och främjar trygghet.

Platsbildningarna och deras innehåll är viktiga. Lika viktiga är stråken, hur man hittar och rör sig mellan olika punkter. En tydlighet i gestaltningen hjälper personer med synnedsättning att hitta sin väg. En väl genomtänkt utformning av stråk kan uppmuntra till rörelse och på så vis verka hälsofrämjande. Siktlinjer som knyter ihop olika parkelement och rum gör parken överblickbar och ökar tryggheten. Tillgängliga sittplatser bör finnas i olika typer av miljöer, både utmed stråk och mer enskilt placerade och både i sol och skugga.

Stråk

- Logiska och tydliga kopplingar inom parken samt från anslutande gator och promenadstråk.
- Tillgängliga sittplatser utmed stråk.
- Lekfulla inslag längs stråk.

Rumslighet

- Möjlighet att vara on-stage, att synas.
- Möjlighet att vara off-stage i periferin, att iaktta utan att delta.
- Öppna/stängda rum.
- Storskaligt/småskaligt.
- Rum som inte har en tydlig funktion utan kan uppmuntra till kreativitet och olika användningsområden.

Funktioner

- Spontanaktiviteter som bollsport, dans, boule och träning.
- Platser för vila och stillhet.
- Sociala mötesplatser.
- En boplatz för växter och djur.
- Transport från ett läge till ett annat.
- Rum med tydliga lekfunktioner för mindre barn.
- Mångfald av ytor som uppmanar till lek och rörelse utifrån brukarnas egen kreativitet och nyfikenhet, till exempel upptäckande och spring i vild natur.
- Flexibla ytor som tål att förändras och utvecklas över tid.

Klimat

- Platsbildningar i både skuggiga och soliga lägen.
- Skugga framförallt för mindre barn.
- Växtlighet med kvaliteter under hela året.

Sinnesupplevelser

I en stadsdel under förändring med hög exploatering har parker en viktig uppgift att skapa närvaro av natur och bidra med olika typer av sinnesupplevelser som ett hårdgjort stadsrum inte kan erbjuda. Grönska har en rad hälsofrämjande egenskaper och parker spelar en avgörande roll i att stärka dessa i våra nybyggda stadsdelar.

Grönska kan vara vackert att betrakta på håll och från sin lägenhet, men upp-levelsen av en plats stärks också om man får komma nära och interagera med det gröna. Genom att skapa slittåliga passager av träspänger eller trampstenar mellan tät vegetation och sittplatser i direkt anslutning till planteringar kan man tillåtas att komma riktigt nära grönskan utan att slita för mycket på den.

Olika markmaterial skapar taktila upplevelser; stenmjöl som knastrar under fötterna, gräs som kittlar eller ett mjukt stötdämpande fallunderlag.

Mjuka gräs att svepa handen över, ett dansande skuggspel genom en trädkrona och doften av vårens första blommor är lika viktiga kvalitéer som det visuella uttrycket.

Känsel

- Hur känns det där man lägger handen?
- Hur känns marken där man går?
- Få känna på material utan att förstöra det.
- Temperatur.

Ljud

- Tysta lägen.
- Ljud som tillåts/förstärks.
- Ljud från växt- och djurliv; löv som prasslar och fåglar som kvittrar.

Naturligt ljus

- Sol.
- Halvskugga.
- Helskugga.

Doft

- Perenner och buskar med doftupplevelser.

Syn

- Vackra och intressanta miljöer skapas både på nära och långt håll.
- Omsorg om detaljer.

Miljö

Växtmaterialet i parkerna fyller flera funktioner och bidrar med värdefulla ekosystemtjänster. Det stärker parkernas olika karaktärer och bidrar till att skapa rumslighet och variation både genom dess sammansättning och genom att de varierar i uttryck under året. Arkitektonisk effekt kan skapas genom att samla ett större antal träd, buskar eller perenner av samma art på en plats. Samtidigt ska ett flertal arter användas inom parkerna för att stärka den biologiska mångfalden. Växtmaterial som gynnar pollinerande insekter och erbjuder en stor variation av livsmiljöer främjar ett levande myller av arter.

Långlivade trädarter som placeras där de kan tillåtas växa sig stora binder under sin livstid en stor mängd koldioxid och kan fungera som viktiga identitetsskapare i parkerna. Andra arter verkar snarare som pionjärträd och är snabbväxande, de skapar rum och mikroklimat som hjälper de mer långsamtväxande arterna att utvecklas på ett bra sätt. En genomtänkt växtkomposition är en förutsättning för långsiktig hållbarhet och en rik upplevelse av parkerna. Planteringarnas utveckling över en längre tidsperiod bör beaktas redan vid val av sorter och kvaliteter på växterna. En tätare plantering med mindre exemplar kan snabbt ge effekt, men kan behöva gallras desto mer efter hand som parkerna åldras.

Med tanke på ett relativt högt framtida slitage bör robusta och välbeprövade material som håller över tiden användas i parkerna. Material bör också väljas baserat på klimatavtryck.

Biologisk mångfald

- Artrika planteringar.
- Växtmiljöer och gestaltning som gynnar insekter och fåglar.
- Planteringar som tillåts vara mer naturlika, med stenar och liggande trästockar..

Ekosystemtjänster

- Hög andel grönska för att maximera möjliga värdefulla ekosystemtjänster

Hälsoaspekter

- Att vistas i gröna miljöer sänker blodtrycket och halterna av stresshormonet kortisol.
- Barn som vistas mycket i gröna miljöer får bättre koncentrationsförmåga, motorik och sömn.
- Grönska stimulerar barns lek.
- Stråk och ytor som uppmuntrar till rörelse och aktivitet.

Vatten

Målet är att ta hand om vatten lokalt på ett så miljövänligt och effektivt sätt som möjligt, utan att belasta dagvattennätet. För att minska antalet brunnar på direkt anslutande gator leds vatten från dessa mot växtbäddar i parkernas ytterkanter. Dagvatten som faller inne i parkerna förs också till planteringsytor i första hand. Växtbäddarna fördröjer och renar vattnet.

Parkerna har en viktig uppgift i att ta om hand om skyfallsvatten i den nya stadsdelen. Skyfall magasineras ovan mark genom terrasseringar och lågpunkter i parkerna. Terrasseringarna tas om hand genom gradängar och murar med arkitektoniska kvaliteter. Tömningskapacitet för södra parken ligger på ca 15 timmar vid fullt översvämmad park medan tömningskapacitet för den norra parken ligger på ca 10 timmar. De lägsta gräsytorna i parkerna förses med dräneringsledningar för att säkerställa en snabb upptorkning.

Skyfall

- Södra parken ska kunna magasinera 1100 m³ vatten.
- Norra parken ska kunna magasinera 700 m³ vatten.
- En skyfallsledning från Backavägen ansluter till den norra parken.

Dagvatten

- Leds i första hand till grönytor.
- Omgivande gators dagvatten leds mot planteringar i parkernas ytterkanter.

Dagvatten & Skyfall

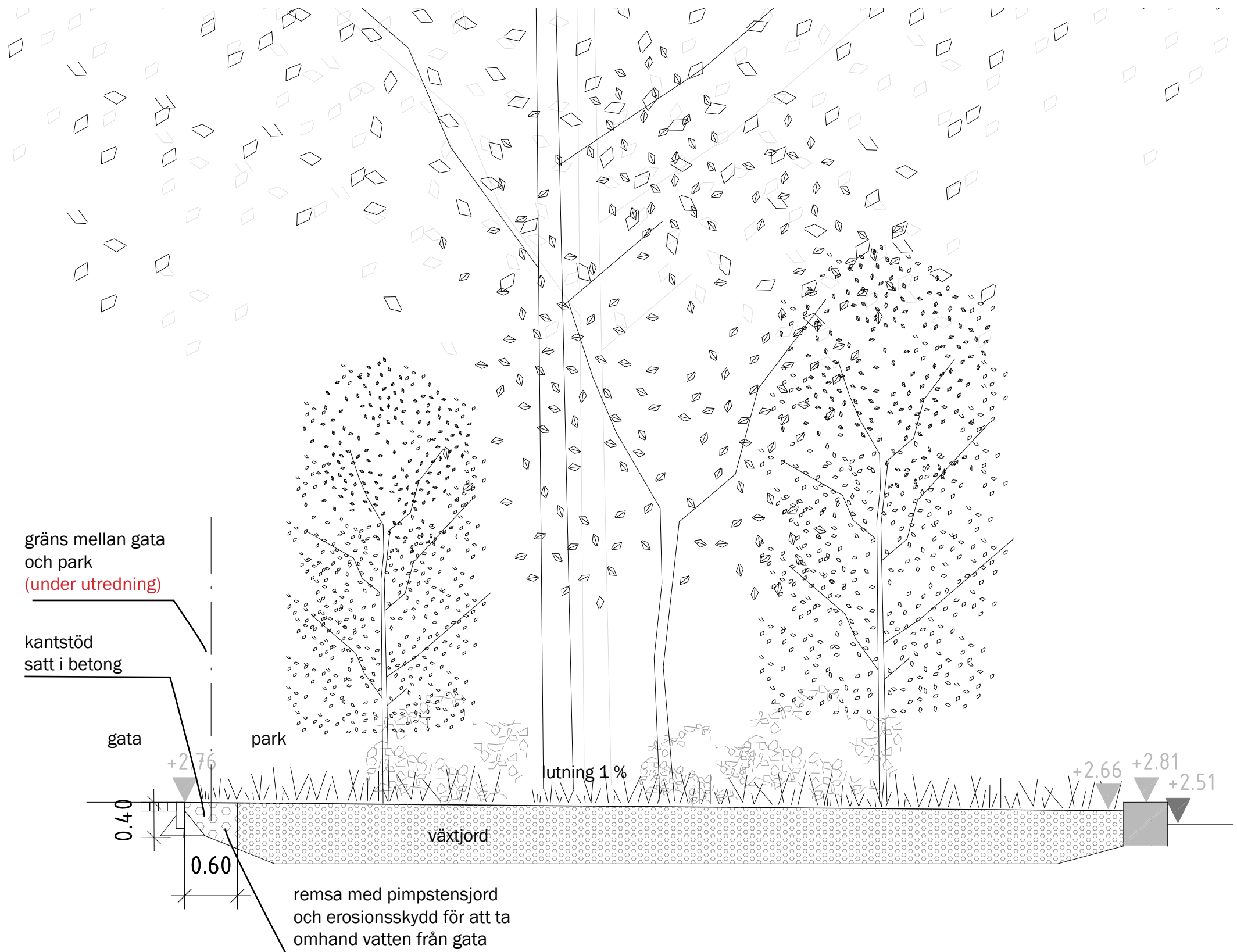
De två parkerna består i huvudsak av gräs-, sten-
mjöl- och planteringsytor. Dagvatten infiltreras och
renas i grönytorna, och därtill har parkerna försetts med
lågpunkter för att kunna magasinera skyfall. Vid behov
används brunnar för att ta om hand överskottsvatten som
inte infiltrerats i de gröna ytorna.

Parkerna är utformade så att dagvatten från gröna gator
rinner mot grönytorna. Eftersom fordonstrafiken på de
gröna gatorna är begränsad kommer vattnet sannolikt
ha så låga föroreningshalter att växtbäddarna med god
marginal uppfyller behovet av rening.

Total tomtyta uppgår till ca 5400 m² för norra parken
respektive ca 10 800 m² för södra parken. Andelen hård-
gjord yta är låg, och den så kallade reducerade arean
som används i dagvattenberäkningarna har fastställts till
1620 respektive 3240 m².

Total fördröjningskapacitet uppgår initialt till 454 m³ för
den mindre parken, och 908 m³ för den större. Detta
skall ställas mot stadens krav om 10 mm per m² hård-
gjordyta, vilket ger en så kallad tvingande fördröjnings-
volym på 16,2 m³ och 32,4 m³.

I relation till nyss nämnda krav så klarar parkerna att
fördröja ett regn på 300 mm per m² hårdgjord yta. Detta
innebär att parkerna kan ta om hand om skyfallsregn
motsvarande ett 100-årsregn med mycket god marginal.

Möte parkgata/plantering - principsektion vid södra parken
Skala 1:50

Gestaltning

Parkerna ska fungera som en grön oas i en stadsmässig kontext. Stora träd som får rum att åldras och breda ut sig definierar parkernas yttre ramar. Parkerna ska inte bara vara gröna utan även hålla en hög arkitektonisk kvalitet. Det sker genom en genomtänkt gestaltning från koncept till detaljer, samt genom noga övervägda val av material och utrustning.

Ett genomgående barnperspektiv skapar lekfulla miljöer för brukare i alla åldrar. Träd och växter planeras utifrån parkens funktioner. De visar vägen, ramar in och skapar rumslighet. I den stora parken genom rätvinkliga alléer och i den lilla parken genom ett organiskt formspråk där täta buskage och trädplanteringar i grupper skapar rummen.

Parkernas gränser är tydliga mot sin omgivning. Samtidigt är gränserna inom parkerna uppluckrade och bjuder in till vistelse mellan och inom de olika zonerna utan att programmera dem för mycket. Integrera hellre än separera.

Koncept & identitet

- Tydliga koncept skapar karaktär och identitet till parkerna och området.
- Temalekplats, effektfulla arkitektoniska kvaliteter, skön grönska och mötesplatser skapar målpunkter och dragplåster till parkerna.
- Det ska vara tydligt när man kliver in i parkerna att man befinner sig i en park och att dess karaktär genomsyrar hela parken.
- Större träd bildar en yttre ram kring parkerna.

Promenadstråket

- Promenadsstråkets sträckning genom parkerna tydliggörs genom återkommande element och tydliga siklinjer. Samma belysningsstolpe, möblemang och träd från stråket fortsätter genom parkerna samtidigt som parkerna får en tydlig egen identitet.

Material & utrustning

- Hållbara, robusta material som bidrar till att stärka parkkaraktärerna och som åldras vackert.
- Hög detaljeringsgrad på nära håll.
- Markbeläggning som framhäver viktiga platsbildningar.

Lek & Samnyttjan

Lek sker inte bara på lekplatsutrustning. I parkerna finns flexibla ytor som kan användas på olika sätt. Stråk i form av spänger och trampstenar under ett grönt trädtak och bland täta planteringar uppmuntrar till spring och lek. Slittåliga material krävs på definierade lekytor men genom en lekfull gestaltning över större ytor minskas slitage på enskilda punkter och även belastningen på parkerna i stort.

Parkernas utformning ska främja social interaktion och sträva efter att alla barn ska kunna mötas på lika villkor, oavsett genus eller funktionsvariationer. En friare, mer programmerad och naturlig lekmiljö ger större möjligheter till gräns-överskridande och jämlik lek.

Båda parkerna ska samnyttjas av skola och förskola, men måste utformas så att det är tydligt att parkerna är allmän plats och inte en förlängning av skol- eller förskolegårdarna. Parkerna ska ha en stor variation av olika typer av platser så att flera kategorier av brukare kan nyttja parken samtidigt utan att riskera att tränga bort varandra.

En temalekplats med större samlande lek planeras i den södra parken. Temaleken kan med hjälp av en omsorgsfull gestaltning bli en viktig målpunkt och stärka identiteten i området.

Den norra parken angränsar till en förskola. Lekytorna här utformas därför med särskild omsorg om de lite yngre barnen. För att öka tryggheten får lekytorna här tydliga, bearbetade gränser. Dessa utgörs inte av sedvanligt staket utan utformas mer lekfullt och med integrerade funktioner.

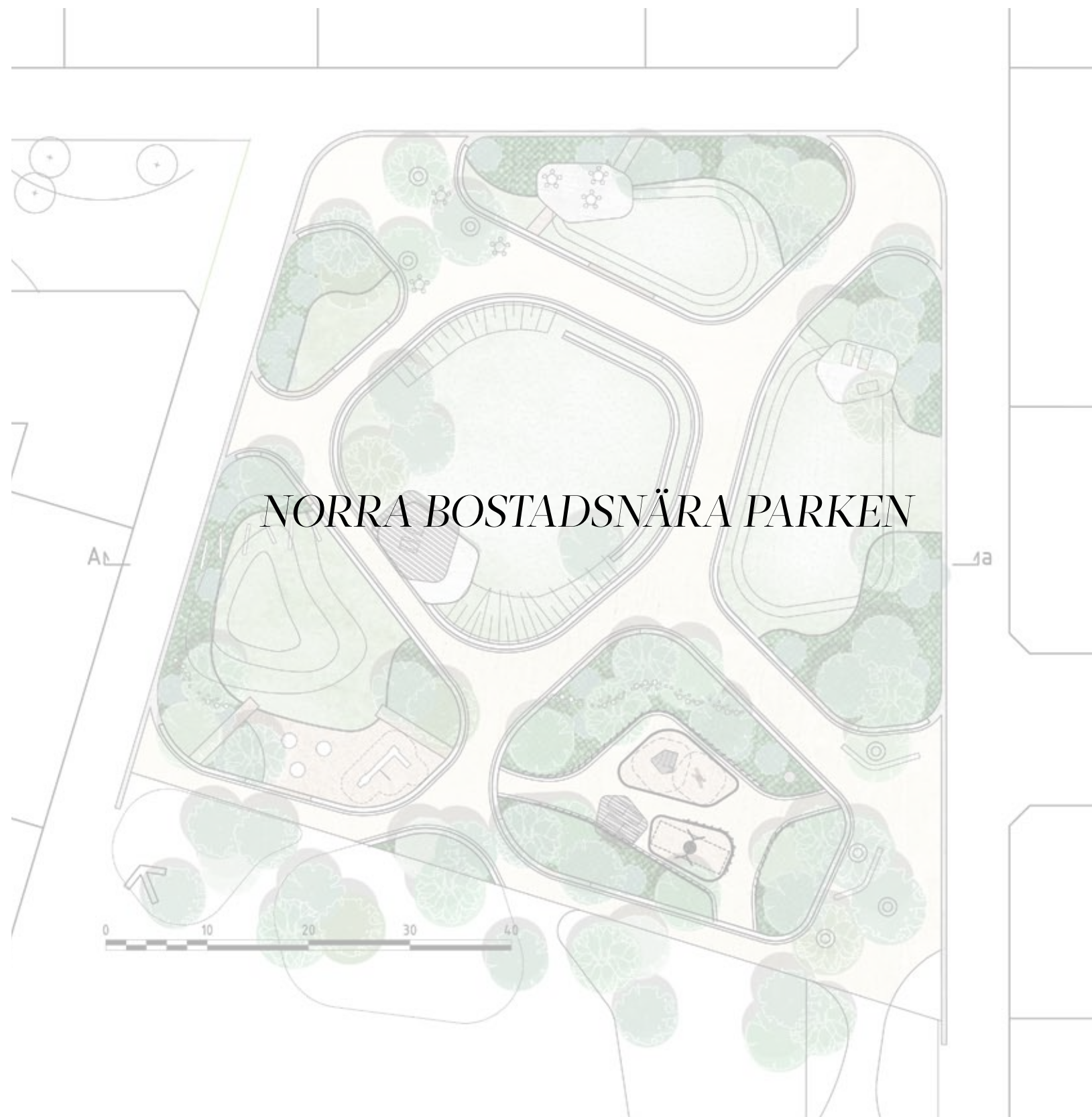
Sittplatser med både bänkar och bord ska finnas i anslutning till lekytorna. Placering av utrustning och angränsande träd ska göras med tanke på sol- och skuggförhållanden så att barn som nyttjar ytorna skyddas från den starkaste solen mitt på dagen.

Lekfulla inslag i parkerna

- Spänger (spring, utforskande, balans)
- Öppen gräsyta (bollspel, sola, picknick)
- "Skog" (upptäckarglädje, naturupplevelser)
- Gradänger, murar, kanter (sittytor, häng, betrakta)
- Lekredskap (klätterlek, balans, motorik)
- Scen (dans, teater, föreläsningar)
- Konst (ifrågasättande, roll-lek)

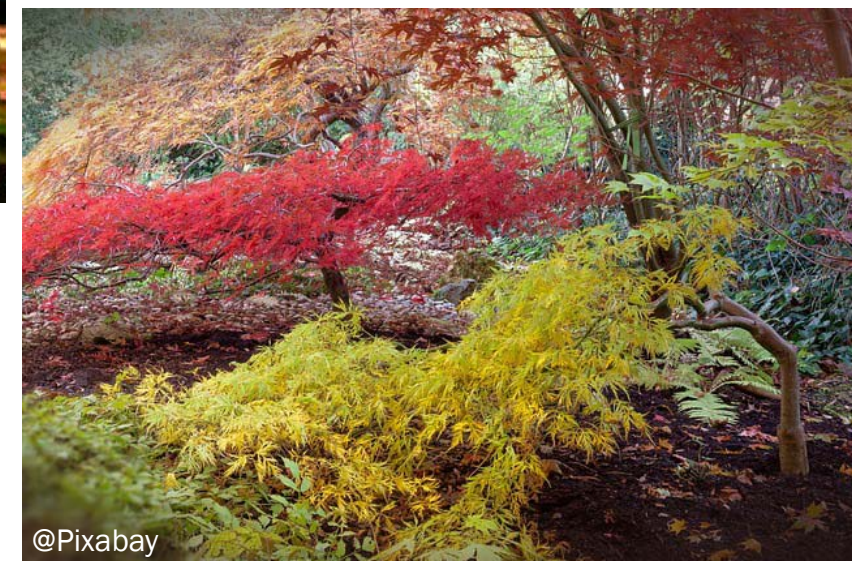

Inspiration

- Skärgårdslandskap och Arödsberget.
- Organiska former - biotopplanteringar.
- Frodighet - mångfald.
- Det vilda - Det artrika - Det rofyllda.
- Det mjuka och omfamnande.

Illustrationsplan

Grönskan i centrum

Parkens utformning är inspirerad av naturen kring Hisingen; det småbrutna skärgårdslandskapet, Arödsbergets lummiga grönska och rundade stenhällar. Parken ges en böljande inramning av frodiga planteringar, utformade som biotoper med flerskiktad vegetation. Inhemska arter blandas med exotiska för att få en stor variation av bladkaraktärer och årstidsväxlingar samt en hög biologisk mångfald.

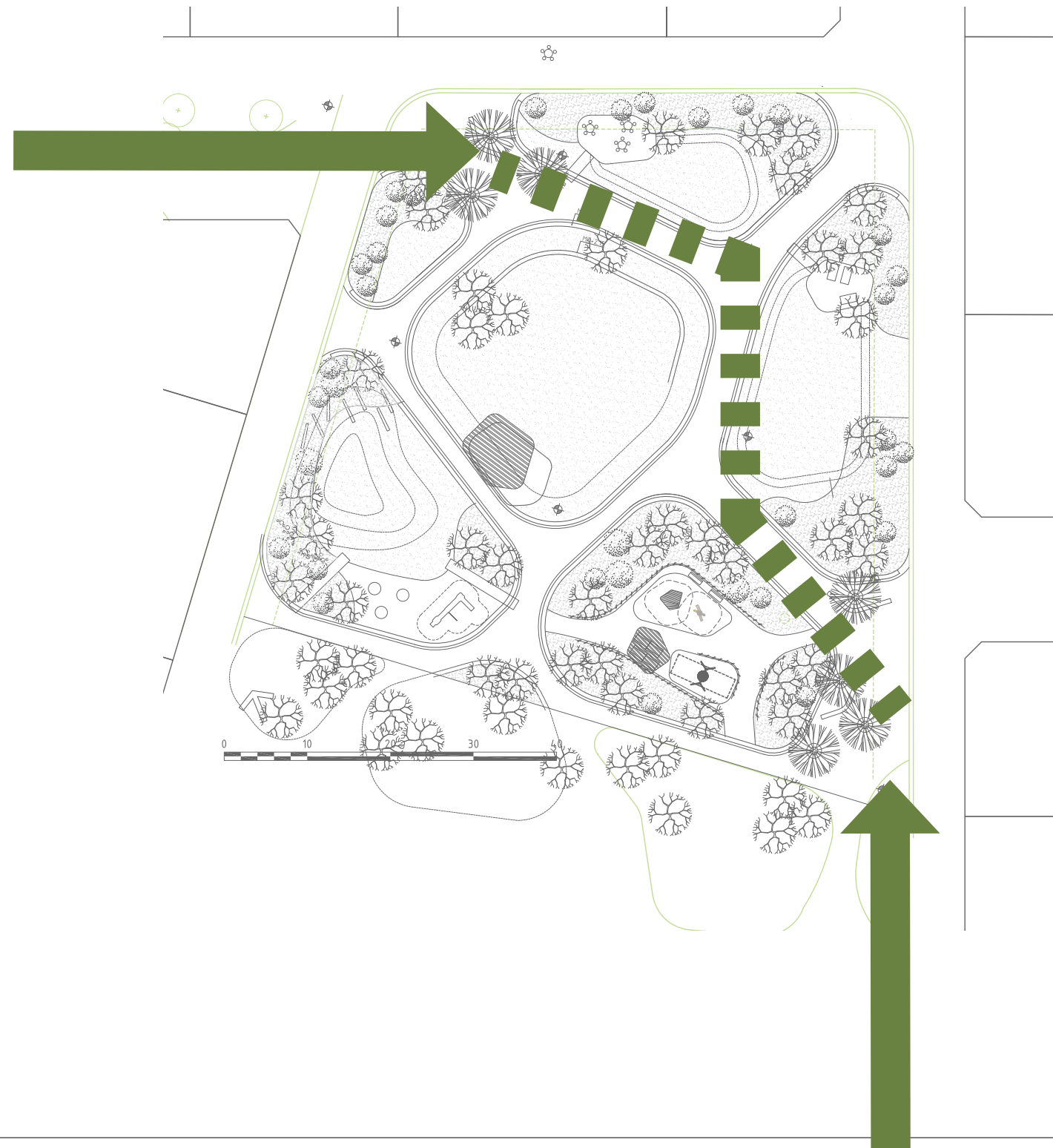
Livet i centrum

Den centrala gräsytan är parkens nav, med en långsträckt södervänd gradäng och en plattform med tak som kan användas som scen vid tillfälliga event och spontana festligheter. I anslutning till de omgivande planteringarna läggs ett pärlband av sitt- och grillplatser för olika stora sällskap. Här kan man hitta en egen avgränsad plats samtidigt som man tar del av övriga parkens liv och rörelse.

Spänger och trampstenar genom planteringarna lockar barnen till att utforska parkens alla vrår. Parkens södra del dedikeras till områdets yngsta och kan även nyttjas av angränsande förskolor. Småbarnsleken skuggas av träd och ett luftigt pergolatak som också rymmer sittplatser. Mötet med stadsdelens promenadstråk accentueras med organiskt formade bänkar och fritt placerade träd som förstärker portmotivet i parkens entréer. Promenadstråket övergår sömlöst i parkens böljande gångstruktur som erbjuder olika sätt att röra sig genom platsen. Element från promenadstråket som karaktärsfulla träd, belysningsstolpar och möbler framhäver promenadstråkets väg genom parken.

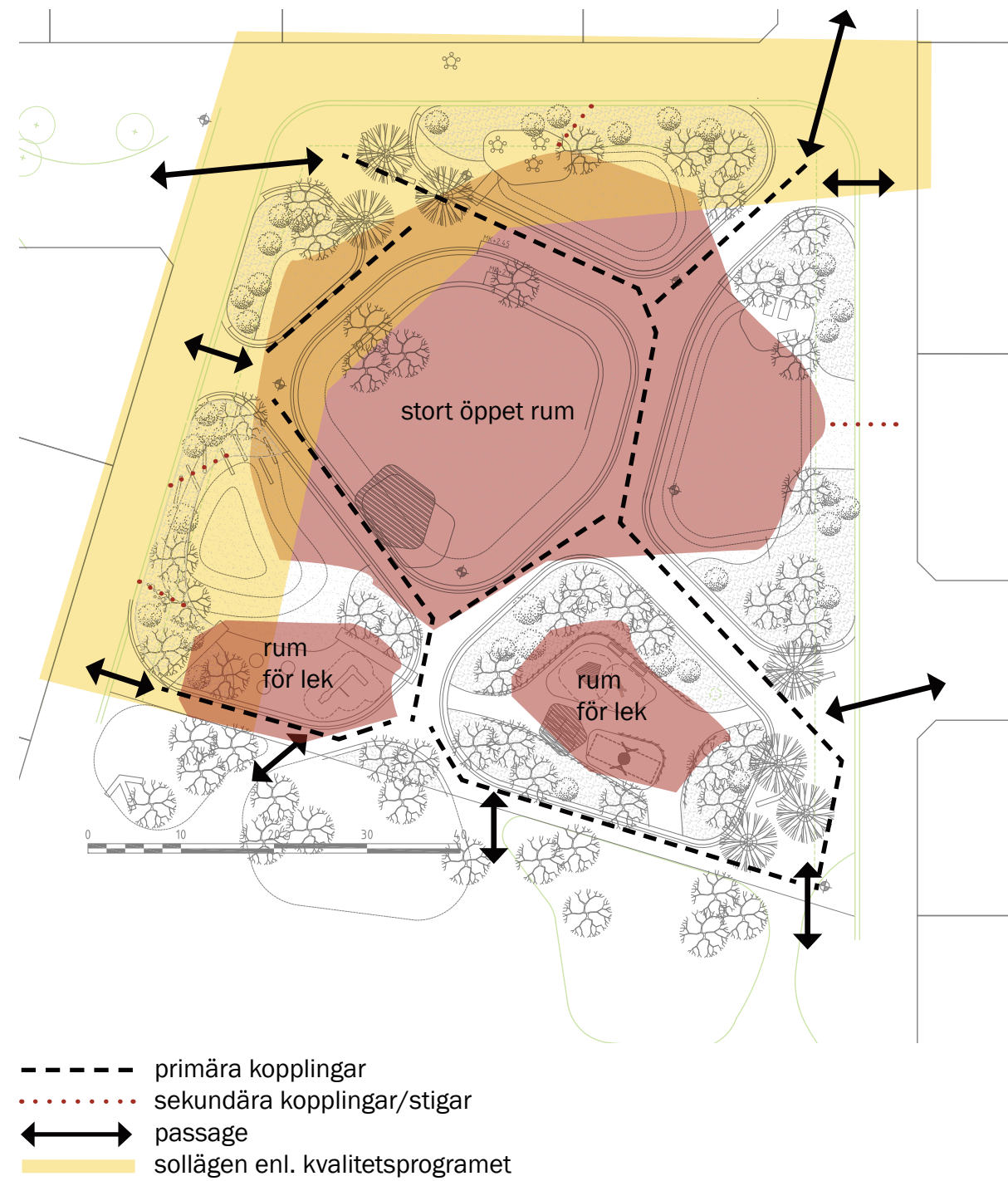
Promenadstråk/park

- Logisk förlängning av promenadstråket genom parken.
- En "porös" struktur ger möjlighet att korsa parken på många olika sätt.
- Trygg och karaktärsskapande ljussättning som framhäver promenadstråket.
- Element som karaktärsträd, belysningsstolpar och möbler från promenadstråket återkommer i parken.

Rumslighet / kopplingar

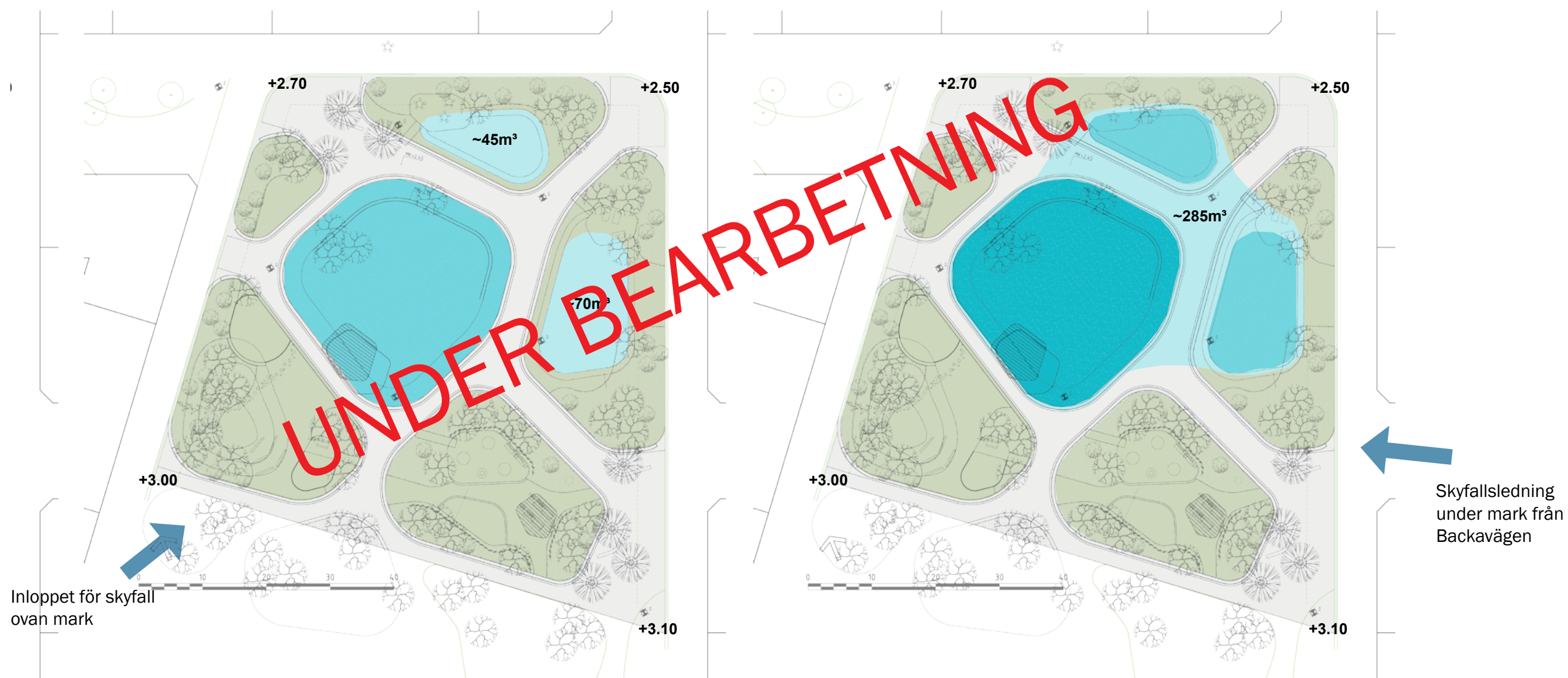

Skyfall

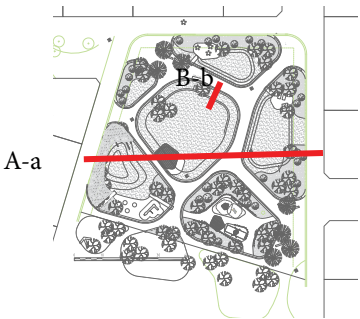
Den omgivande marken är relativt flack med en lågpunkt i den norra delen av parken. Skyfall kommer fylla upp parkens centrala gröna rum för att sedan söka sig ut till försänkningar i den norra och den nordöstra ön och slutligen fylla upp en större del av den norra ytan inklusive gångarna.

Från Backavägen i öster kommer en skyfallsledning ansluta i parken under mark. Vatten kommer ledas in mot en kupolsil. Detaljhöjdsättning ska utföras så att gångarna fylls upp med skyfall i minsta möjliga mån och i ett så sent skede som möjligt.

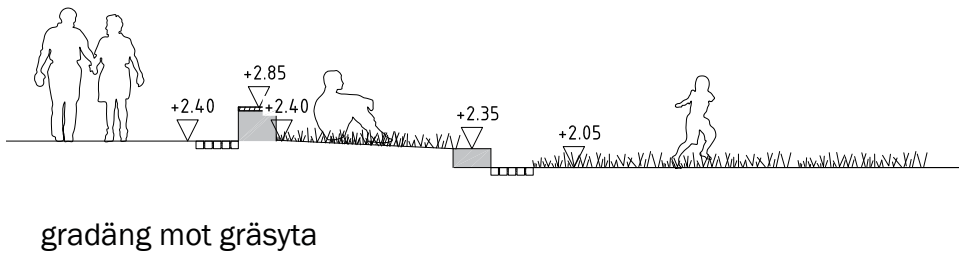

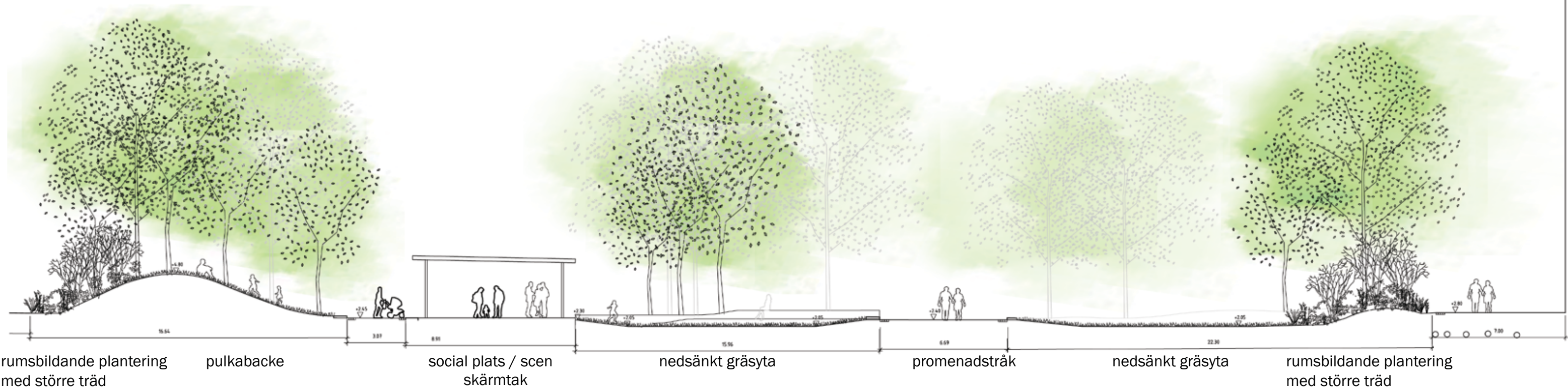
Elevation A-a

Sektion B-b

gradäng mot gräsyta

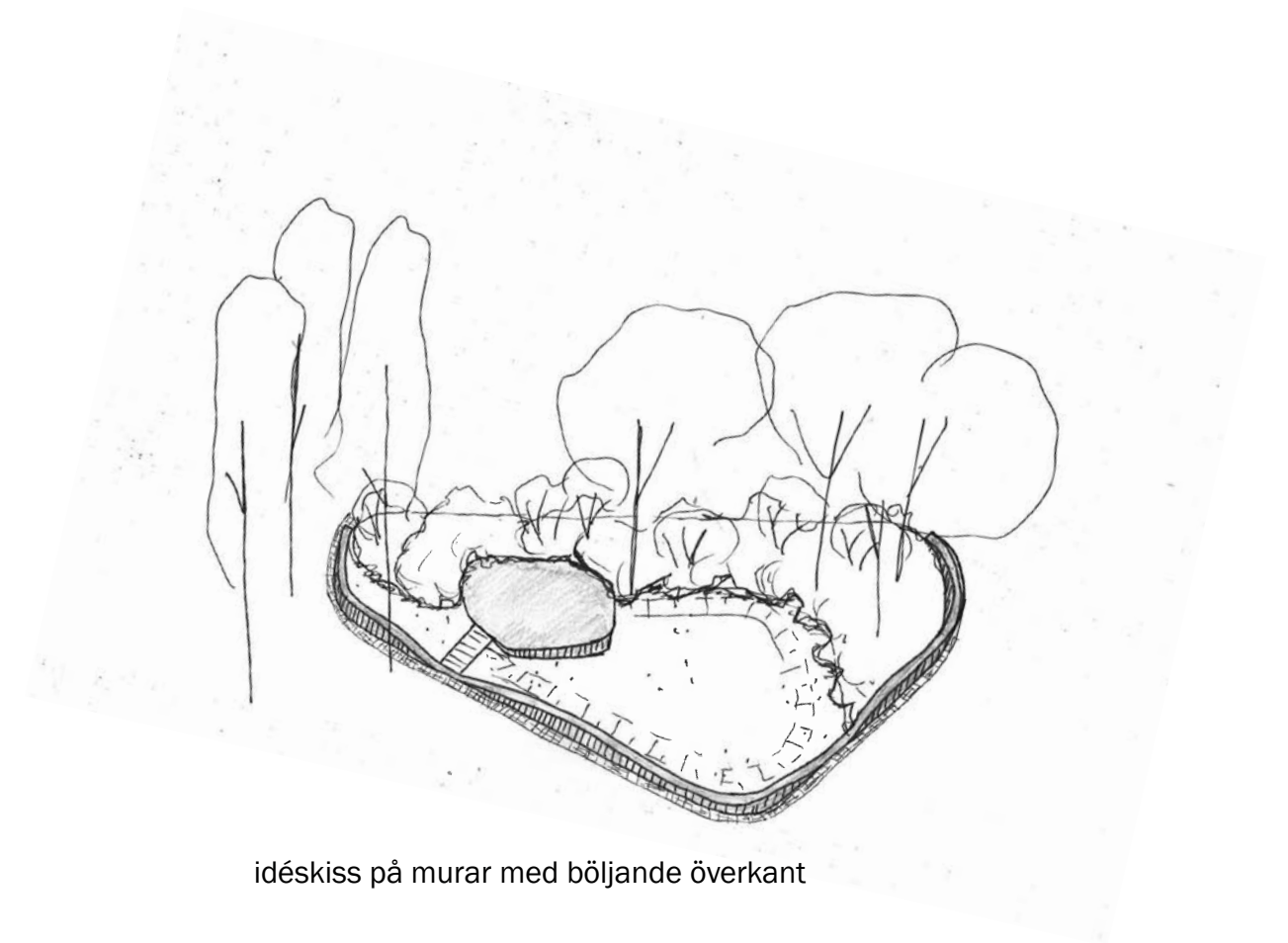

Skala 1:200

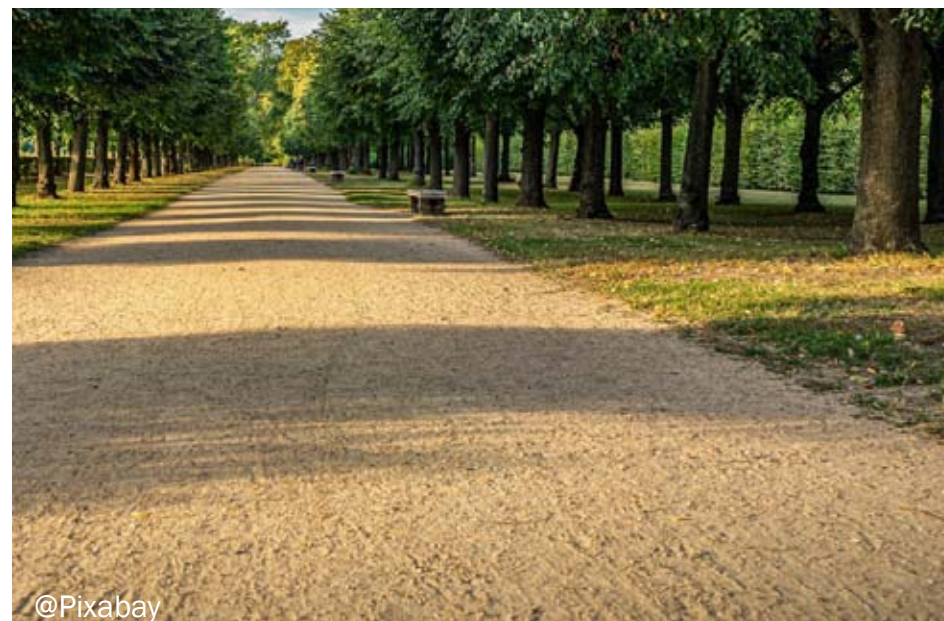

Material

För att tydligt skilja parken mot omgivande gator med hårdgjord yta av asfalt eller betongsten föreslås parken få ett golv av stenmjöl. För att stärka de organiska formerna används klimatförbättrad platsgjuten betong i svepande linjer. För tillgänglighet både för besökare och driftsfordon samt vattenavrinning ligger betongytan till största delen i nivå med omgivande mark. På utvalda platser får betongen dock en högre visning och utförs med träavtäckning för att fungera som sittplatser. Friser av smågatsten kring betongelementen skapar en mjukare övergång mot stenmjölet. Gatsten är även tänkt att användas som fris i parkgatorna vilket kopplar samman parkerna med sin omgivning.

idéskiss på murar med böljande överkant

@Pixabay

Sandfärgat stenmjöl förstärker parkkänslan.

@AJ Arkitektur

Mjuka former av klimatförbättrad platsgjuten betong.

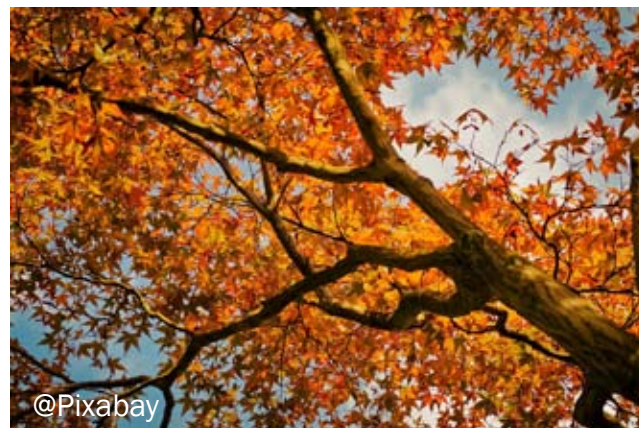

Växter

Vegetationen i norra parken komponeras utifrån ett biotoptänk med planteringar i organiskt formade öar. En mångfald arter återfinns inom samma grupp, där baspaletten kombineras med exotiska arter hämtade från i huvudsak nordamerika och asien. Hög- och flerstammiga träd används fritt placerade i busk- och fältskikt för att förstärka den naturlika karaktären. I ytterkanterna mot gatorna placeras större träd som bildar en tydlig inramning åt parken och förstärker gatornas gröna karaktär. Växter planteras tätt för snabb sammanvävning och rumsbildande effekt.

Karaktärsbeskrivning under bearbetning.

Träd - toppskikt

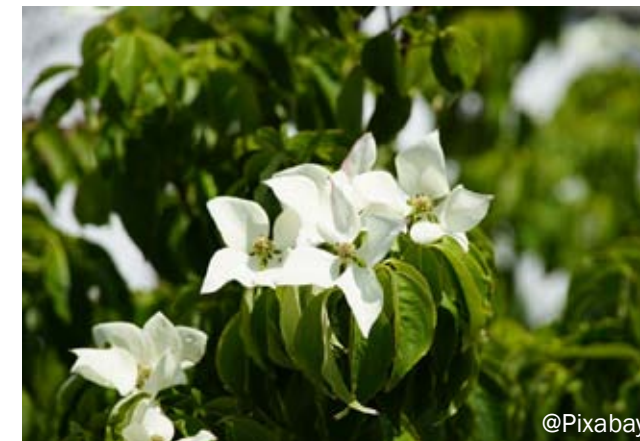

Exemplarväxter

- Tilia cordata
- Fagus sylvatica
- Betula ermanii
- Tsuga canadensis
- Robinia pseudoacacia 'Frisia'
- Magnolia kobus
- Cercidiphyllum japonicum
- Prunus-arter

Träd och buskar - mellanskikt

Exemplarväxter

- Prunus serrula
- Sambucus canadensis
- Acer pensylvanicum
- Cornus cousa var. chinensis
- Salix purpurea 'Nana'
- Magnolia x loebneri 'Merrill'
- Rhododendron auriculatum
- Fargesia murielae
- Viburnum carlesii

Buskar och perenner - markskikt

Exemplarväxter

- Tiarella cordifolia
- Luzula nivea
- Hakonechloa macra
- Hosta 'Purple Heart'
- Deschampsia cespitosa
- Dryopteris filix-mas
- Lilium martagon
-

KOMPLETTERAS MED BILDER

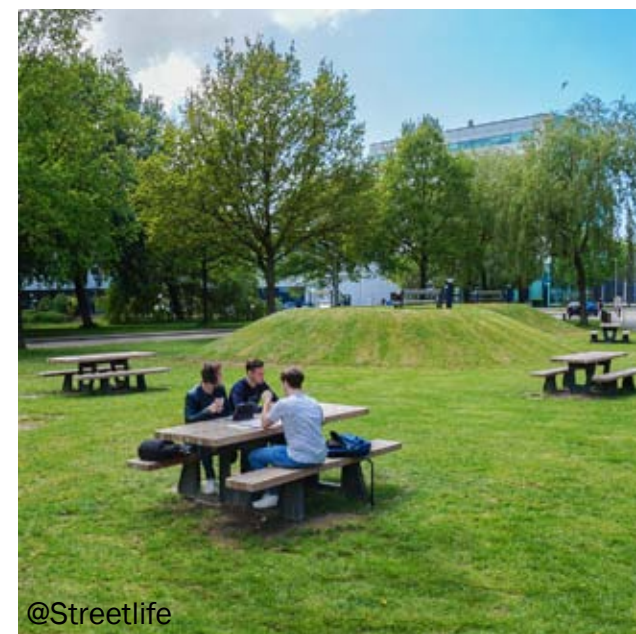
Utrustning

Parkens möblemang ska stärka det övergripande konceptet. Rustika parkmöbler som håller över tid och utgör en kontrast mot vilda och frodiga planteringar.

Exempel på utrustning som följer parkens koncept:

Solid industry picnic set.

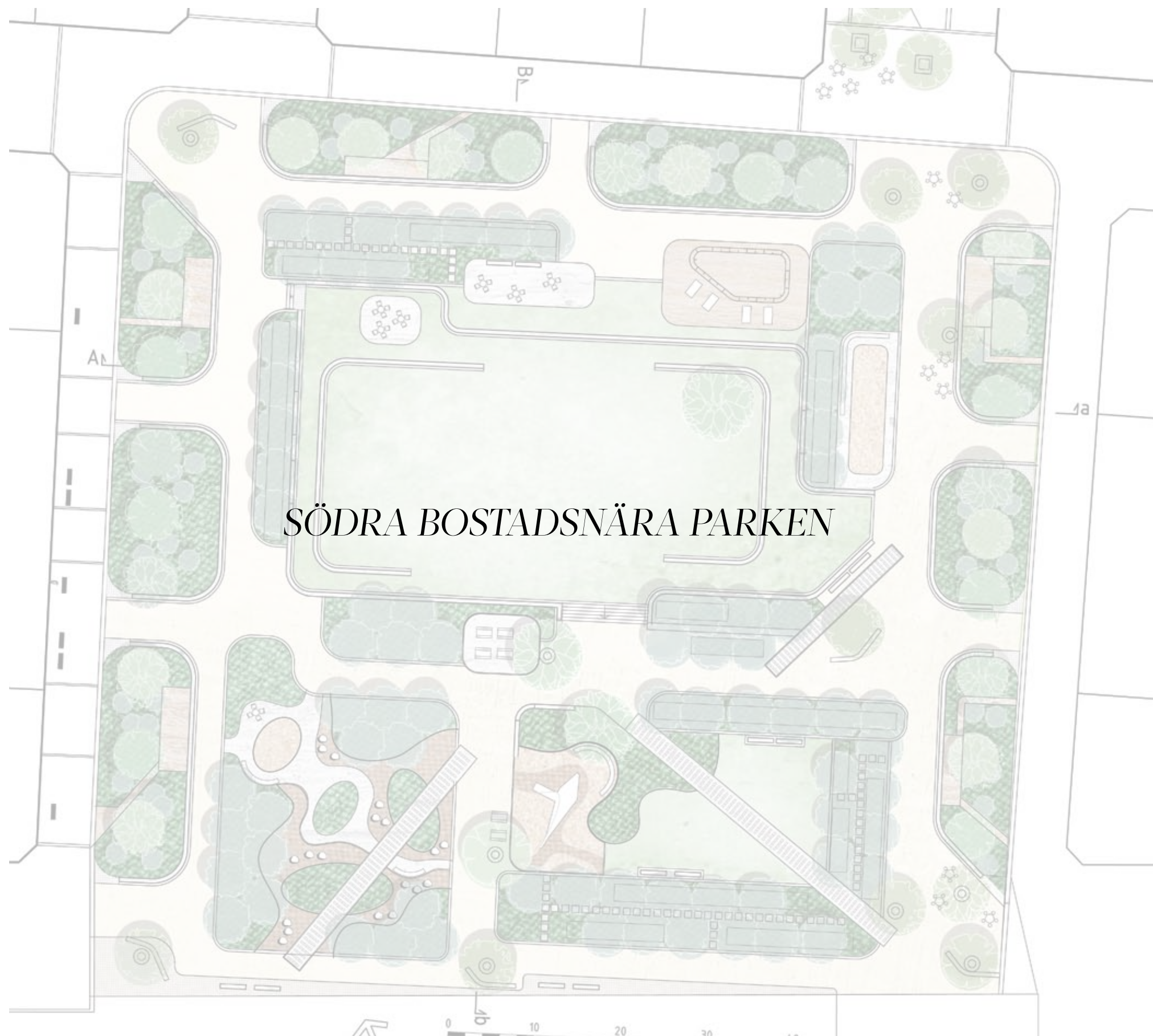

Solid industry picnic set.

Stamskydd. SOMA.

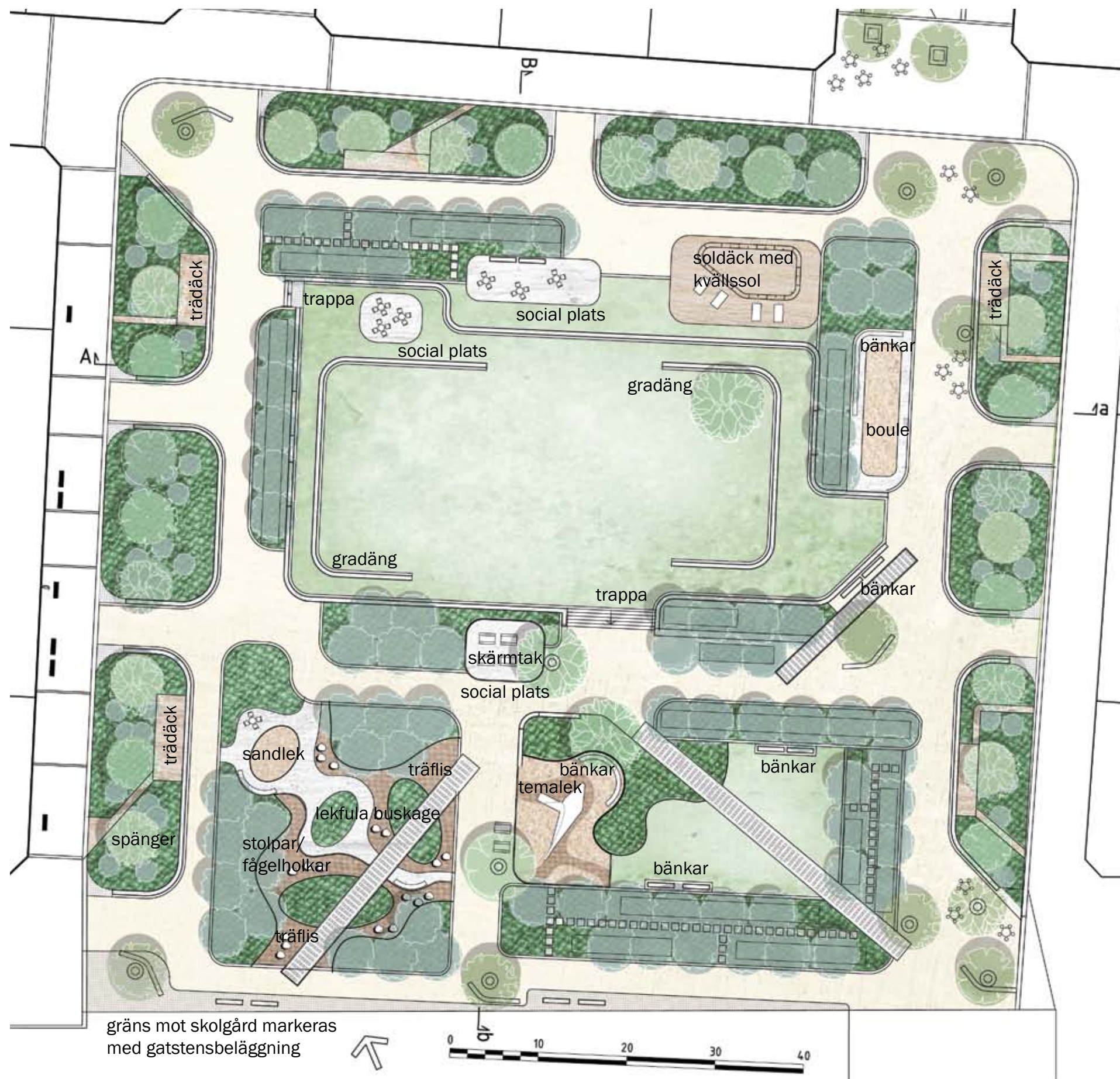
Inspiration

- Rutnätsstadens geometri - det ordnade/uppradade.
- Hisingens odlingslandskap.
- Klassiska axlar av alléer.
- Tydliga riktningar och rumsbildningar.

Illustrationsplan

De stora rummen

En stor oprogrammerad nedsänkt gräsyta omsluten av trädader, gradänger och trappa möjliggör en mängd aktiviteter för både stora och små. Här kan man ha picknick, grilla, sitta på gradängerna, och spela olika typer av bollspel. Nedsänkningen förstärker rummet och används även för skyfallshantering. Den stora gräsytan är öppen och uppmuntrar till fart. Som kontrast finns den mindre gräsytan i sydost som är mer sluten och stilla.

Plats för lek

Lekytor förläggs till parkens södra del. Här finns olika lekfunktioner både oprogrammerade ytor av lekbuskage samt temalek med en större lekskulptur som barnen kan samlas kring. Val av tema görs för att knyta an till Backaplans kulturhistoria. Planteringen uppmuntrar till lek med sina snirkliga gångar och bidrar samtidigt till biologisk mångfald med fallna stockar och fågelholkar.

De små rummen

Spänger bildar stråk som uppmuntrar till spring genom frodiga grönska med möjlighet att uppleva grönskan på nära håll. Spängerna kompletterar övriga entréer in till parken och kopplar samman de gröna gatorna med parken på ett lekfullt sätt.

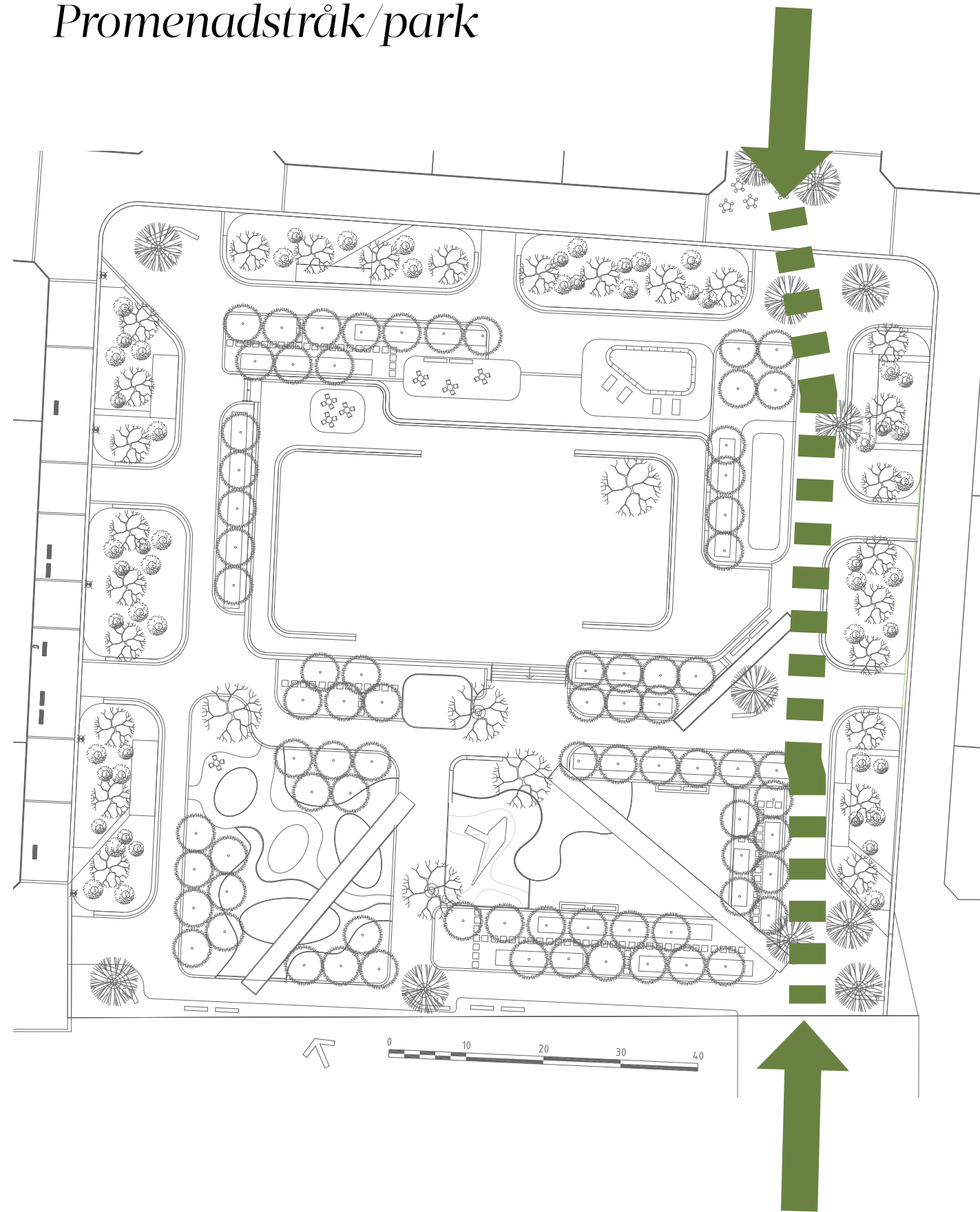
På ett golv av marktäckande tåliga växter breder trädader ut sig. Återbrukad sten utgör gångar och skapar kopplingar till olika funktioner och ytor i parken. Här får man uppleva grönskan under ett sammanhängande tätt krontak.

Mot parkgatorna och det gröna promenadstråket eftersträvas tydliga ingångar mot parken.

Häckar stärker rumsligheter och bildar en trygg rygg vid sittytter.

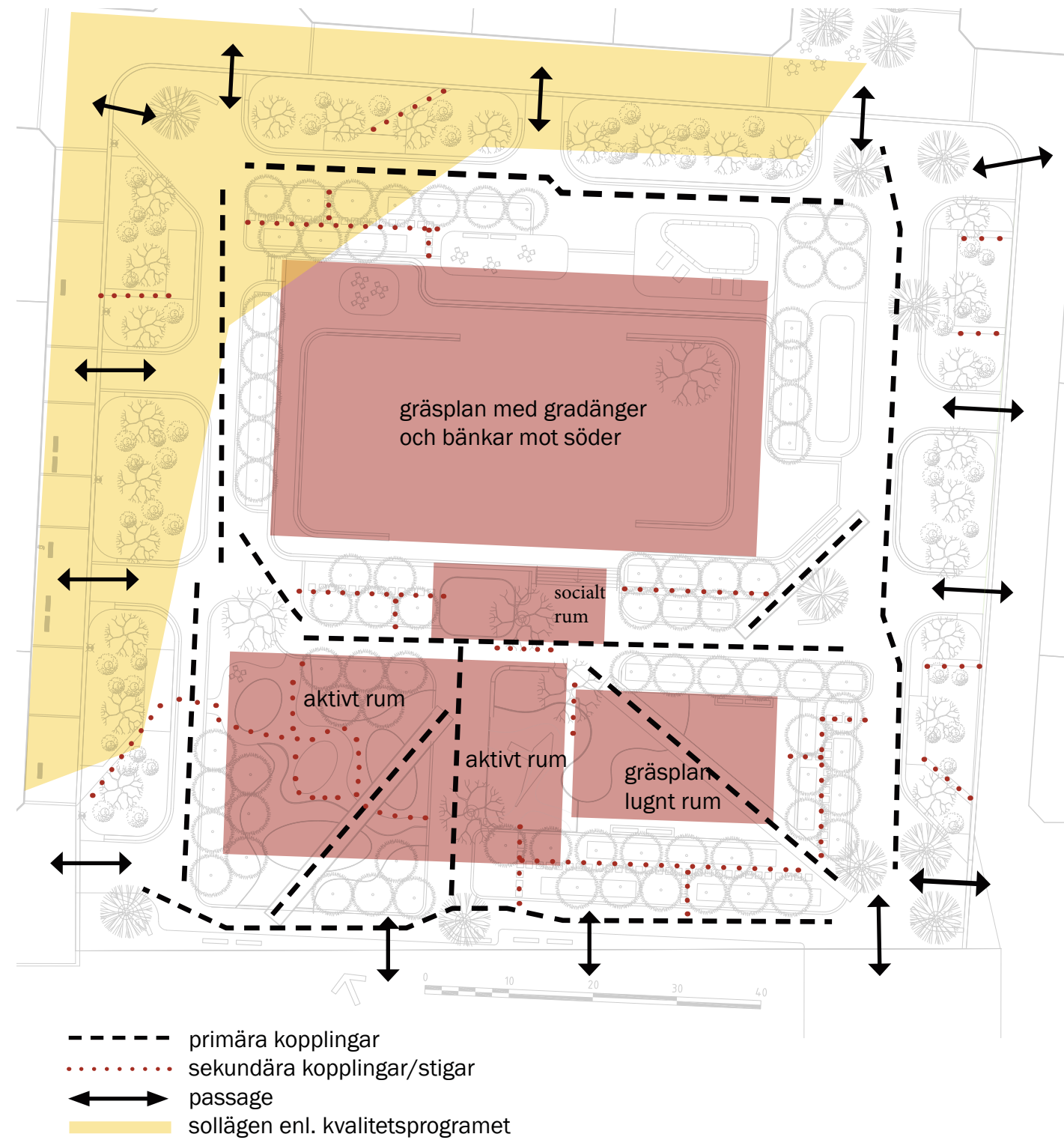
Promenadstråk/park

- Naturlig förlängning av promenadstråket genom parken.
- Trygg och karaktärsskapande ljussättning som framhäver promenadstråket.
- Element som karaktärsträd, belysningsstolpar och möbler från promenadstråket återkommer i parken.

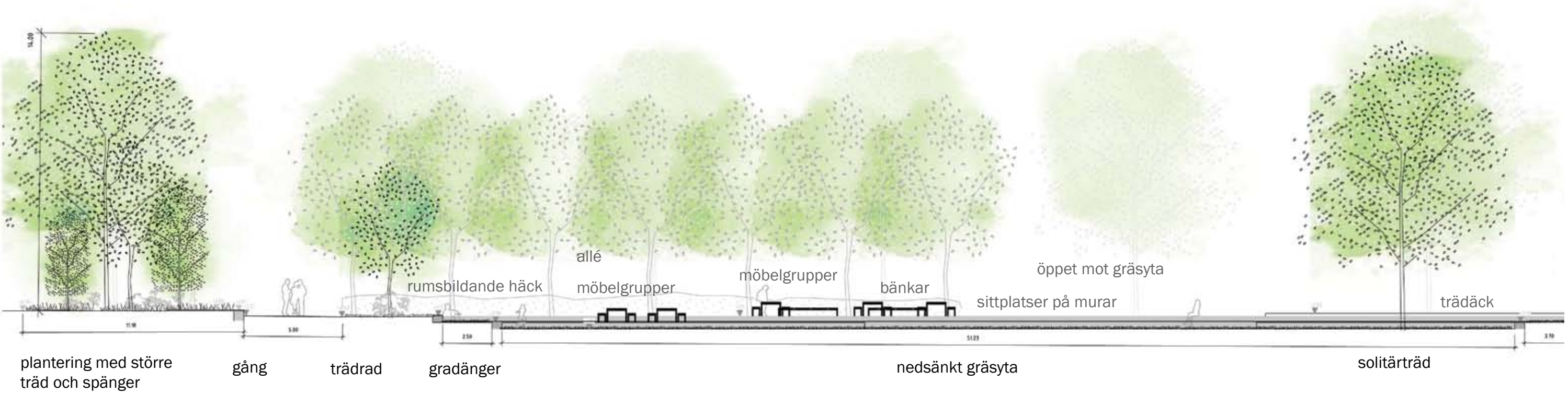
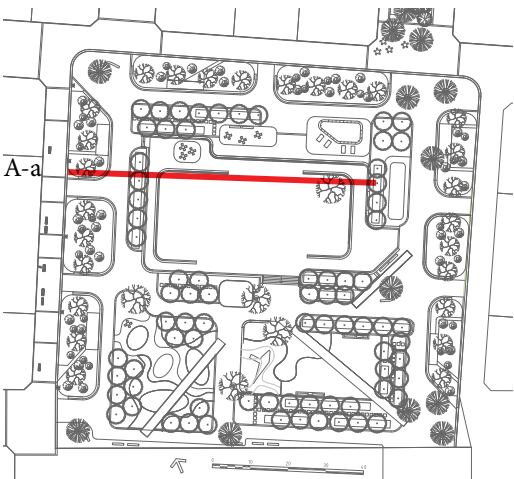

Rumslighet / kopplingar

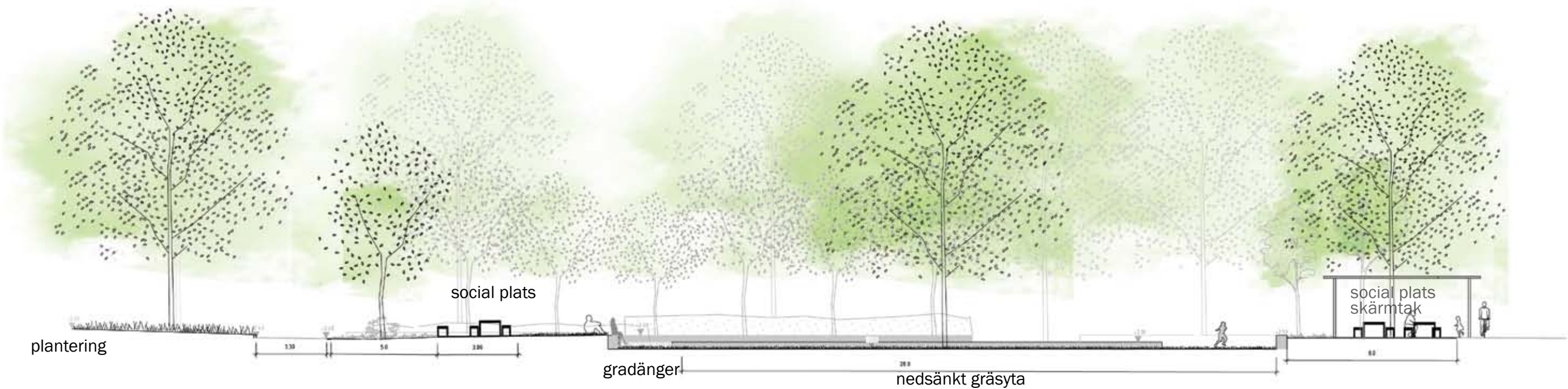
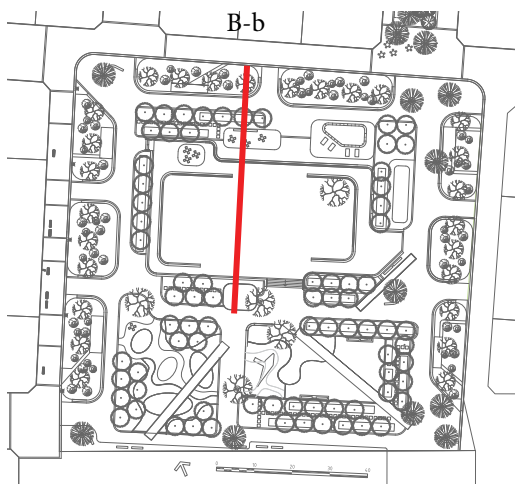
Elevation A-a

Skala 1:200

Elevation B-b

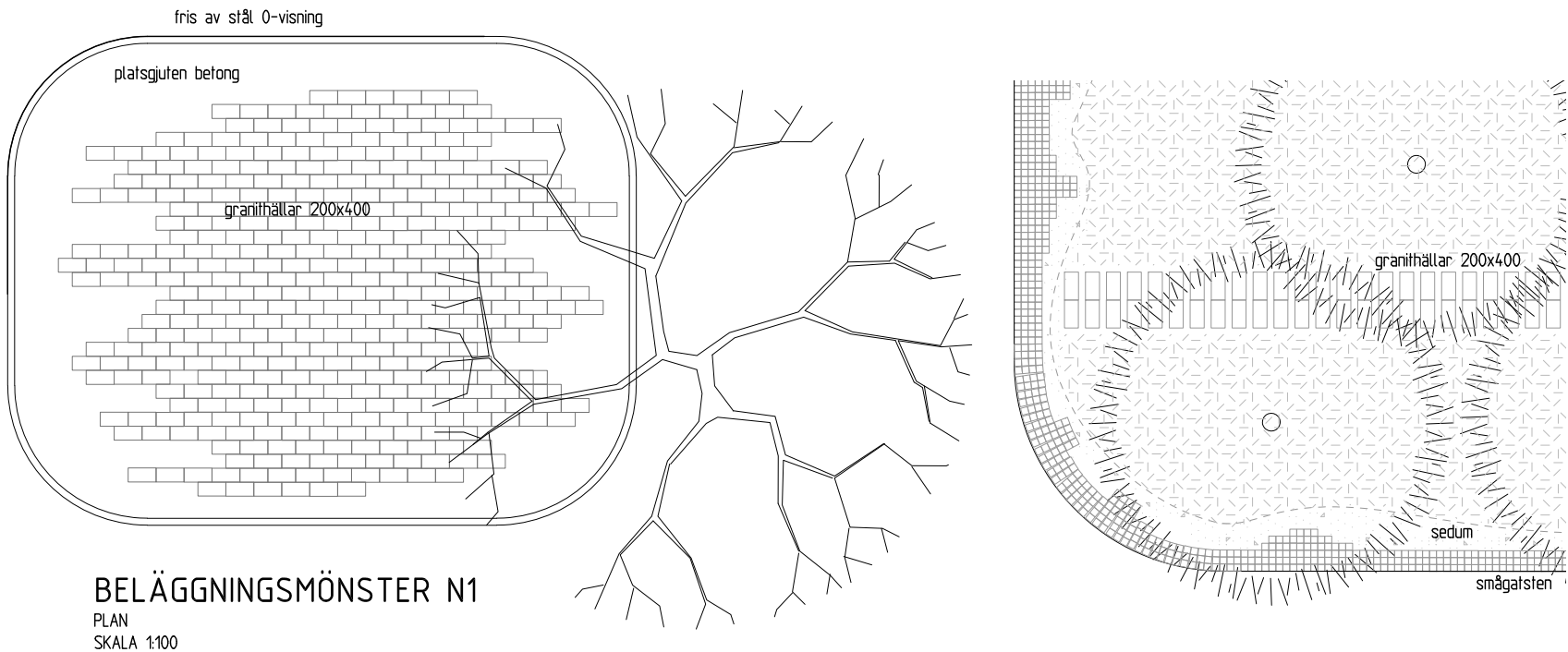
Skala 1:200

Material

Likt den norra parken används stenhjöl för att tydligt skilja parken mot omgivande gator med hårdgjord markbeläggning. Granitsten används som komplement på sociala ytor och vissa stråk för att bryta upp de strikta formerna och skapa en lekfullhet. Platsgjuten betong skapar en tydlig ram kring graniten och stärker formerna. Murar av granit finns både i planteringarna som omsluter parken och bygger upp gradänger i den nedsänkta gräsytan.

Inslag av trä används i parken för att skapa en känsla av värme och natur. Det används i spänger och utgör små sittplatser i parkens yttre gröna ram samt i ett större däck för social samvaro vid den nedsänka gräsytan.

En fris av smågatsten med varierande bredd avgränsar planteringsytorna. Frisen bildar en mjuk övergångszon som tillåter att gräs och fröplanter kan sprida sig utan att parken upplevs ovårdad. Innanför frisen planteras sedum eller tåliga marktäckare.

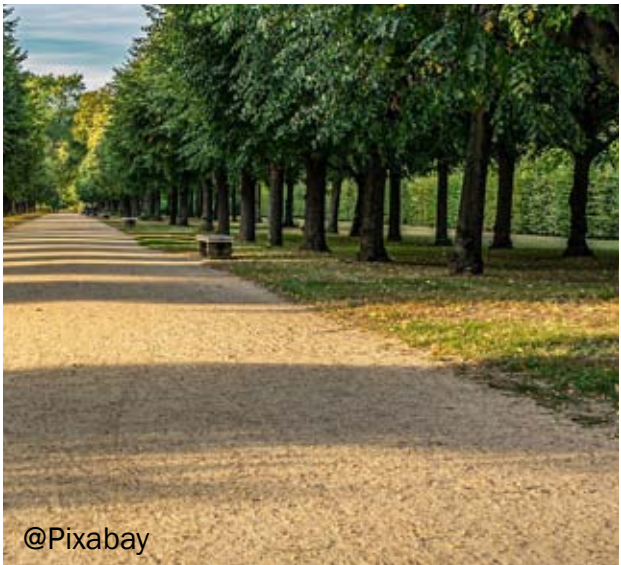
låg mur i granit

spänger i grönska

inslag av återbrukad naturste ger karaktär åt ytan

sandfärgat stenhjöl förstärker parkkänslan

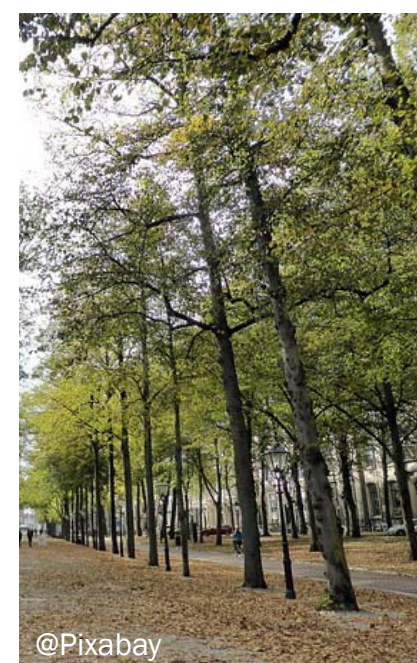

Växter

För att relatera både till odlingslandskapet och kvartersstaden är träd placerade i tydliga rader och bidrar till att skapa rum och dela in parken i olika funktioner. Medan norra parken har täta treskiktade planteringar utgörs en stor del av det gröna i södra parken av vegetation på en högre nivå som bildar ett sammanhängande krontak. Genom att använda arter med olika krontäthet och bladformer skapas en variation av skugg- och ljusspel i parkens olika delar. Siktlinjer mellan olika platser finns under dessa tak och mellan stammarna. I parkens ytterkanter finns träd som med tiden får åldras och växa sig riktigt stora. Dessa träd samsas med en artrik undervegetation av tåliga buskar och inslag av perenner. Via spänger kan man passera genom grönskan och uppleva den på riktigt nära håll.

Inom parken finns mindre träd, vissa flerstammiga, av olika arter som är placerade i grupp och ger en visuell effekt. Även mellan dessa träd skapas lekfulla gångar. Trampstenar, tåliga marktäckare och inslag av vintergröna, friväxande längre häckar och sedum i ytterkanterna ger variation i den mindre skalan.

Trädrader inom park

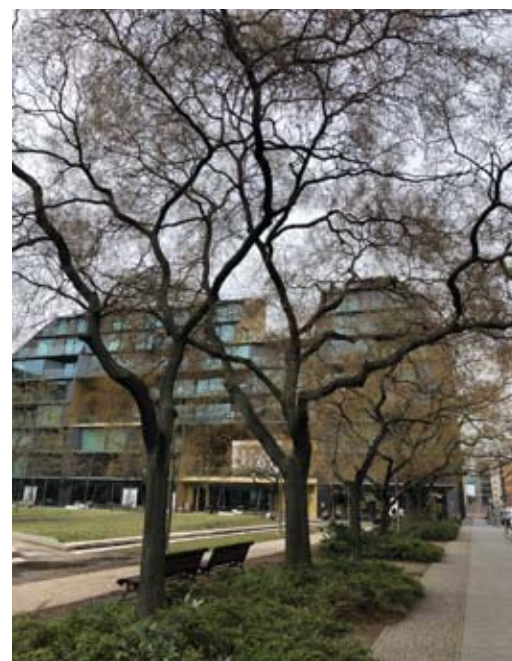
Exempelarter

- Ginkgo biloba
- Sorbus aucuparia
- Alnus incana
- Betula albosinensis 'Fascination'
- Sorbus incana

Undervegetation

- Hedera helix
- Parthenocissus vitacea
- Rhododendron 'Fantastica'
- Prunus laurocerasus 'Otto Luyken'
- Pieris japonica

Yttre trädzon/ solitärträd inom park

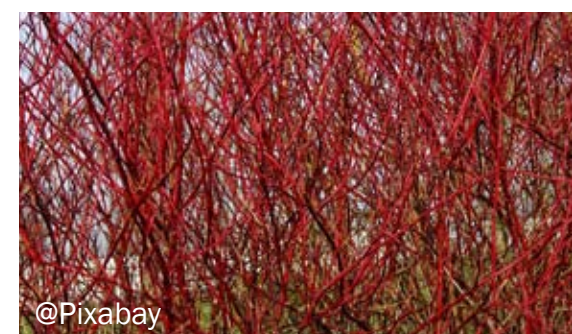
Exempelarter

- Fagus sylvatica
- Acer platanoides
- Pterocarya fraxinifolia

Undervegetation

- Amelanchier laevis
- Cercidiphyllum japonicum
- Magnolia x loebneri
- Clethra alnifolia
- Luzula och andra prydnadsgräs
- Ligularia dentata 'Desdemona'
- Veronicastrum virginicum
- Bistorta amplexicaulis 'Speciosa'

Lekfulla buskage vid lektyor

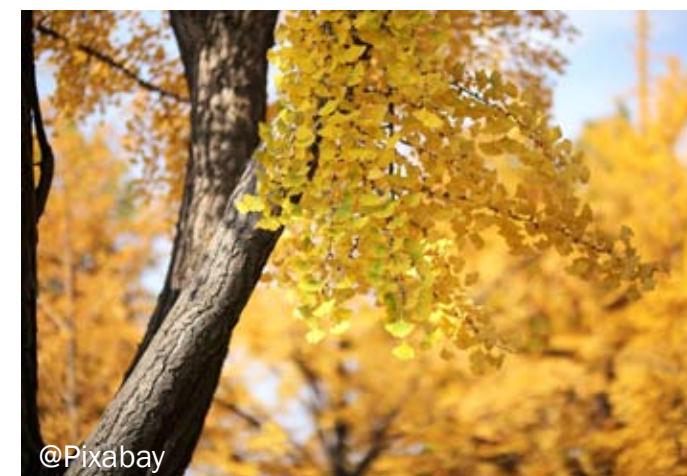

Undervegetation

- Salix viminalis
- Cornus abla 'Sibirica'
- Salix purpurea 'Nana'

Växter

Alléer av träd med olika växtkaraktärer

plantering under trädader med stabila marktäckare

Frodiga planteringar med spänger i parkens ytterkant . Här finns buskar och stabila perenner med varierade bladverk.

Utrustning

Exempel på utrustning som följer parkens övergripande koncept.

@Streetlife
Solid industry picnic set. Streetlife.

@Streetlife

@Somadesign

Affinity SOMA.

@Somadesign

Skyfall

Södra parken har krav på 1100 m³ magasinering av skyfallsvatten. Grova beräkningar visar att parken har kapacitet att magasinera 1180 m³ enligt illustrationer nedan.

Omgivande mark är relativt flack. En diagonal låglinje går från nordväst till sydost genom parken. Skyfall kommer fyllas upp i 3 nivåer varav de två första i den nedsänkta gräsytan i norr. Därefter kommer vattnet söka sig vidare till två nedsänkta ytor i den södra delen av parken. Detaljhöjdsättning ska utföras så att gångarna fylls upp med skyfall i minsta möjliga mån och i ett så sent skede som möjligt. Av den anledningen är det viktigt att marklutningar sker mot de två ytorna i söder.

Belysning

Rumsskapande ljus

- Framhäva rumsliga strukturer och element
- Skapa visuellt djup och perspektiv
- Förstärka färg och form

Identitetsskapande ljus

- Skapa atmosfär och stämning
- Skapa vyer och visuella upplevelser
- Framhäva stadsdelens vackra parker

Socialt ljus

- Skapa offentliga rum som är tillgängliga för social interaktion och aktivitet under dygnets mörka timmar
- Planera belysningen utifrån den mänskliga skalan där armaturer och ljusnivåer anpassas efter omgivningen

Funktionellt ljus

- Ökad säkerhet och trygghet för cykel- och gångtrafikanter
- Säkerställa visuell orientering
- Synliggöra rum och riktningar

Miljö och hållbarhet

- Stor hänsyn skall tas till den biologiska mångfalden där viss del av belysningen ljusregleras (belysning längs stråk) och viss del släcks (belysning i möbler) under några timmar nattetid

@AndersBobert

Ljus som framhäver träd på ett vackert sätt.
Projekt: Kungsängen, White arkitekter

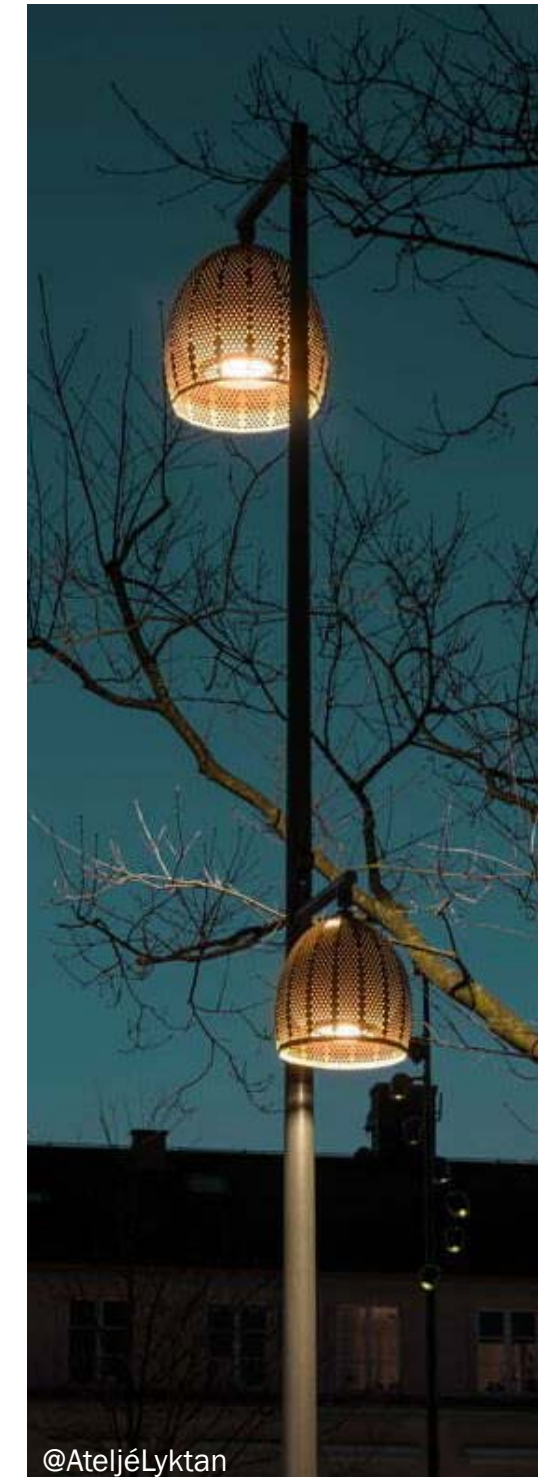
@Deltaljus

Ljus längs med spänger

@MatsHåkanson

Ljus i lekutrustning ger ett fint och spännande inslag i parkerna som skapar nyfikenhet och lekfullhet.
Projekt: Borgmästarängen, White arkitekter

@AteljéLyktan

Dekorativa armaturer och funktionellt ljus som tydliggör stråk och visuell orientering i parkerna.
Projekt: Stora torg Eslöv, Sydväst arkitektur och landskap

Norra och södra parken

Belysningsprinciper

I norra och södra parken ges en välkomnande ljussättning som samspelar med övrig allmän plats såsom gaturum och promenadstråk.

Längs med promenadstråket som sträcker sig utmed södra parken samt genom norra parken placeras dekorativa stolparmaturer, specifikt utformade för området, som skapar en identitet längs stråket. Armaturen återkommer även på närliggande gator för att skapa en igenkänning och ett enhetligt uttryck i området.

Längs med parkens inre stråk placeras parkarmaturer med rundstrålande ljusspridning för att ge bra vägledande ljus.

I parkerna återfinns en mängd funktioner, såsom sociala platser med utrymmen för lek och vistelse samt spänger som leder besökare in på de olika platserna. Alla platser har olika krav på belysningen och för att motverka ett rörigt intryck integreras belysning i möbler och landskapselement i så stor utsträckning som möjligt.

Högre stolparmaturer med flera ljusöppningar placeras ut på strategiska platser där ljuset riktas mot träd eller andra arkitektoniska element.

Scenen och taket som finns i båda parkerna är centrala platser och belysningen skall tillgodose ett bra allmänljus samt möjlighet till att smycka platsen vid tillfälliga evenemang. I konstruktionerna förbereds med uttag för att möjliggöra en enkel anslutning av tex. tillfälliga ljusslingor eller eventljus.

Belysningen anpassas till naturmiljön i parkerna och vissa områden får lov att vara mörka för att värna om den biologiska mångfalden.

Krav och rekommendationer

Gestaltungsförslaget som redovisas i detta dokument är framtaget utifrån illustrationsplaner och behöver vidareutvecklas och vid detaljprojektering skall krav och rekommendationer som finns angivna i *Teknisk handbok för Göteborgs stad* uppfyllas.

Riktlinjer i Stadens ljus har beaktats vid framtagande av gestaltungsförslaget.

Utdrag ur Stadens ljus - Stadens Mål

- Skapa vackra, trygga och tillgängliga stadsrum
- Förstärka stadens karaktärer och attraktionskraft
- Tydliggöra stadsrummets form och funktion
- Synliggöra samtliga trafikanter
- Skapa långsiktigt hållbara lösningar

KOMPLETTERAS MED BILDER

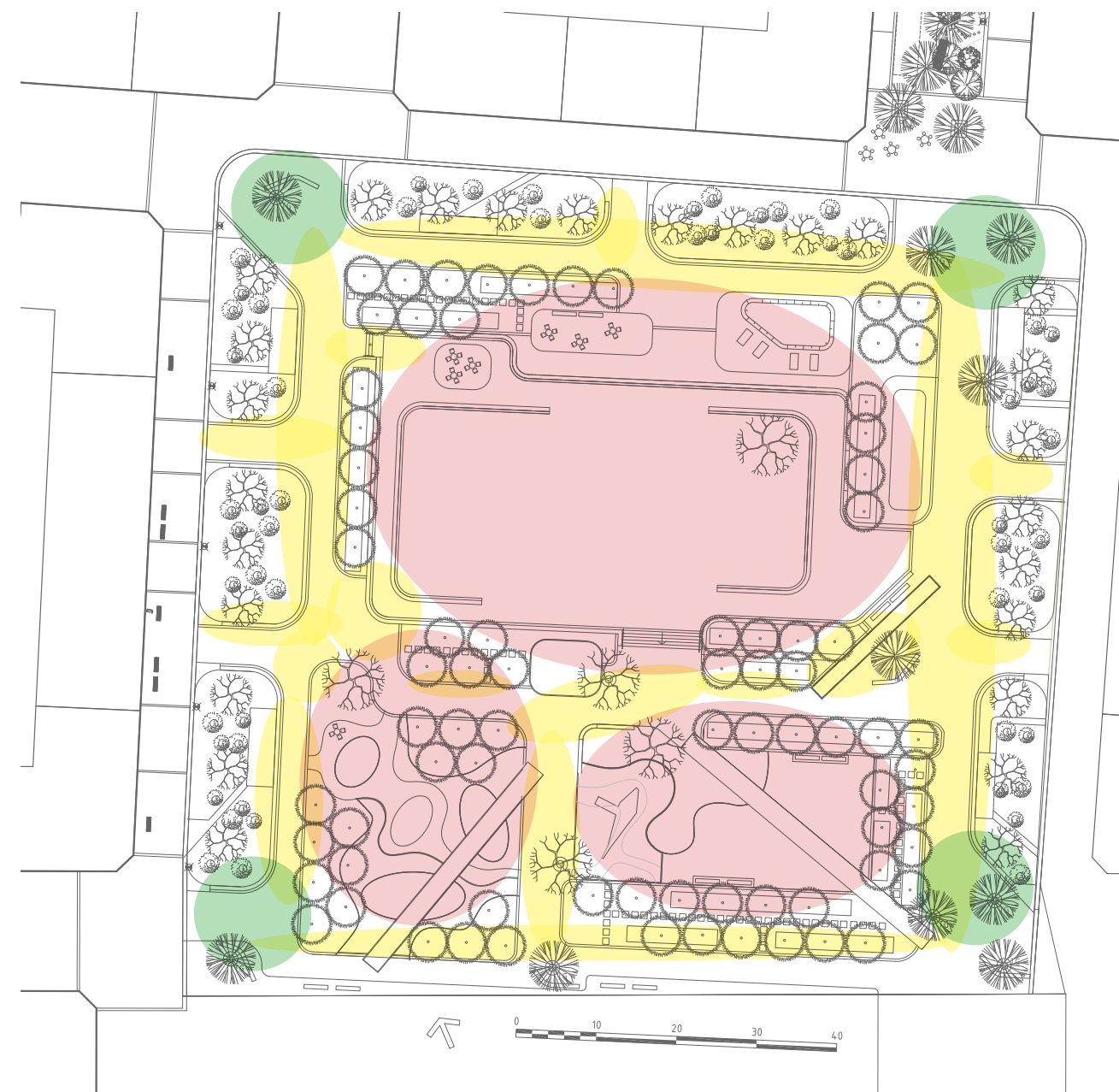
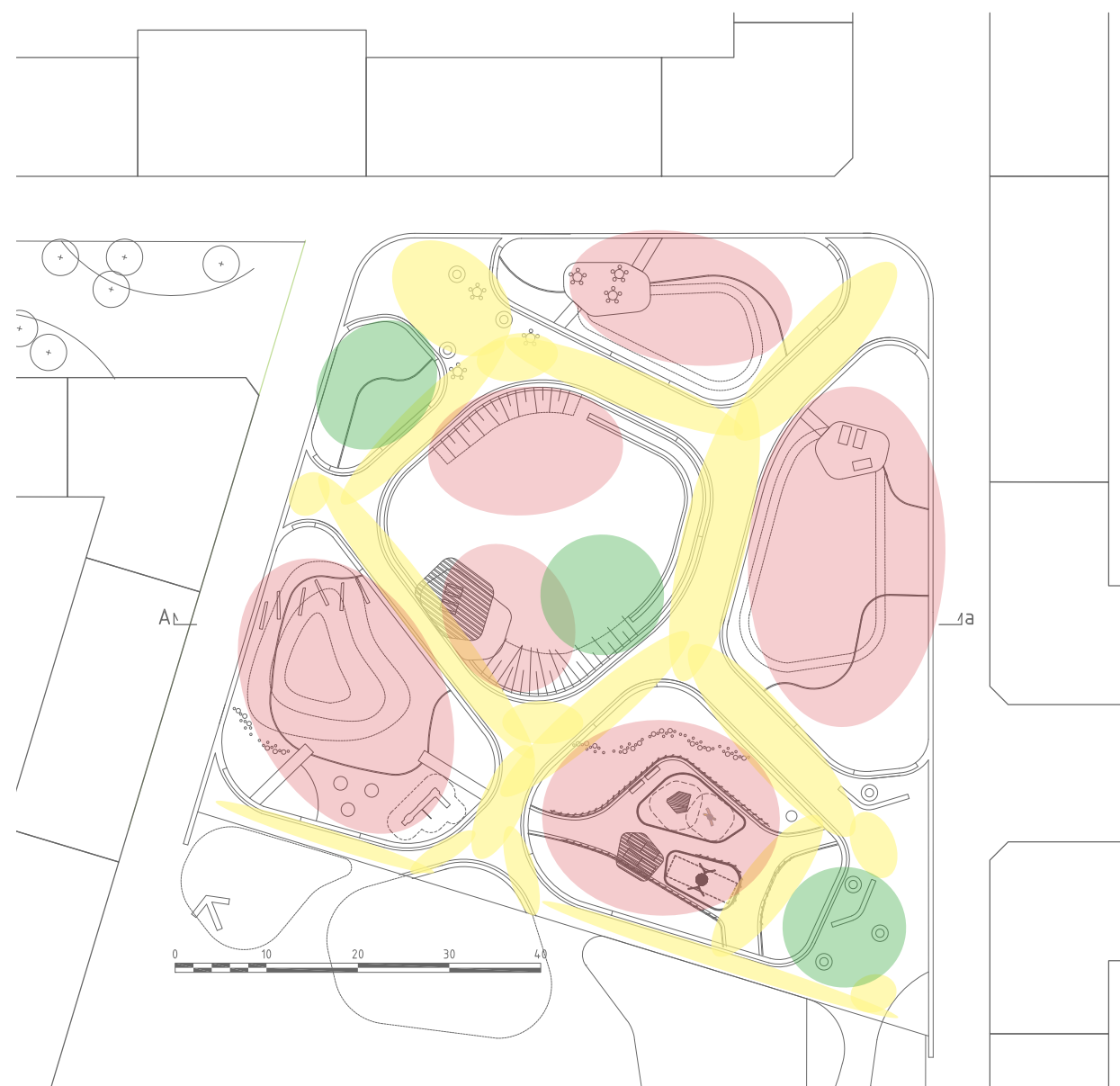
Funktionellt ljus

Socialt ljus

Rum- & identitetsskapande ljus

Arbetshandling 20221103

Viktiga punkter i kommande projektering

Då detta material är framtaget i ett tidigt skede finns flera punkter med osäkerheter som måste beaktas och utredas vidare i fortsatt projektering. Särskilt viktigt kommer samordningen med intilliggande ytor att vara; gator, promenadstråk, skola och förskola.

Höjdsättning

Detaljhöjdsättning ska utföras så att gångytor i parkerna hålls torra så länge som möjligt vid skyfall. Endast en grov höjdsättning utan anvisade lägen för dagvattenbrunnar har utförts i detta skede. Detaljhöjdsättning av av parkernas ytterkanter måste samordnas med gatuprojekteringen.

Geoteknik

Detta material har utgått från de geotekniska underlag som tagits fram i detaljplanearbetet. I samband med kommande projektering behöver en fördjupad geoteknisk utredning göras. Det går troligen att hitta alternativa och mer kostnadseffektiva lösningar avseende kompensationsåtgärder för lättfylnad.

Skola och förskola

Gränsen mellan park och skola ska vara tydlig. Gestaltningen av gränsen måste samordnas så att det inte finns någon tvekan om att parkerna upplevs som allmän plats. Entréerna till skol- och förskolegård bör placeras så att de ger ett naturligt flöde utan att vara enbart visuellt framträdande i parkerna.

Promenadstråket

Det är viktigt att det blir en naturlig övergång mellan stråk och park. Det ska kännas att stråket fortsätter genom parken utan att parkens karaktär förändras. Belysningsstolpar, möbler och karaktärsträd bör följa med in i parken från stråket. I detta material har det förutsatts att stenmjöl kan användas som markbeläggning i både stråk och park. Om detta förändras behöver man ta ett nytt helhetsgrepp som omfattar markbeläggningen i både park och stråk.

Omgivande gator

Parkerna ska i sina yttre planteringar ta om hand dagvatten från omgivande gator. Gatorna förutsätts därför luta svagt mot parkerna. För att förhindra att det blir erosion i planteringarna föreslås en remsa med mer stabil jord dikt an mot gatorna samt ett kantstöd mot den yttre markbeläggningen. Detta utförande ska studeras vidare. Gatans utformning ska beaktas och samordning mellan gata och park ska ske.

Skyfall

Skyfallsvatten leds till parkerna via ytlig avrinning och i norra parken även via ledning. Exakta lägen för det ytliga skyfallsvattnets inflöde i parkerna beror på höjdsättning av gatorna, och måste studeras i kommande projektering. Åtgärder för att förhindra markerosion kan bli aktuellt i särskilt utsatta punkter.

Vegetation

Planteringsplaner och växtval bör göras utifrån ett långsiktigt perspektiv och åtföljas av en övergripande utvecklings- eller skötselplan. En tätare plantering för att snabbt ge de eftersträfvade kvalitéerna kan vara fördelaktigt, men det medför sannolikt ett framtida behov av gallring med återkommande intervaller, framförallt i den norra parken där vegetationen är tänkt att ha en mer dynamisk och flerskiktad karaktär.

Bildkällor

@Streetlife	Bilder från leverantör courtesy of Streetlife
@AJ Arkitektur	Bilder från AJ Arkitektur. Fotograf Kasper Dudzik
@Pixabay	Bilder från hemsidan Pixabay
@SOMAdesign	Bilder från leverantör SOMA Design
@Deltaljus	Bilder från leverantör Deltaljus
@AndersBobert	Fotograf Anders Bobert
@MatsHåkansson	Bilder från White arkitekter. Fotograf Mats Håkansson
@Ateljélyktan	Bilder från leverantör Ateljé Lyktan
Övriga bilder: Foto: Johanna Särnsjö/Liljewall Arkitekter	

Projektgrupp

Liljewall Arkitekter

Andreas Johansson, uppdragsansvarig landskapsarkitekt
Johanna Särnsjö, handläggande landskapsarkitekt
Nils Ekström, biträdande landskapsarkitekt och kalkylansvarig
Ionna Olsson, biträdande landskapsarkitekt
Niklas Karlzén, biträdande landskapsarkitekt
Alexandra Huuva, ljusdesigner
Veera Kokko, ljusdesigner

Källö VVS Konsult

Niklas Björkman, expert inom dagvatten och skyfallshantering

Beställare

Göteborgs Stad, Park- och Naturförvaltningen

Eva Rosenhall, projektledare
Angelica Gyllenbäck, biträdande projektledare